

Jenni Kujala & Marja Rajaniemi

RIKKAAMMAKSI JOULUSEIMEN ÄÄRELLÄ
Toimintapäivä kehitysvammaisille

Opinnäytetyö

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminta ja nuorisotyö

Joulukuu 2011

TIIVISTELMÄ

Yksikkö Humanistinen ja kasvatusala, Ylivieskan yksikkö	Aika Syksy 2011/Kevät 2012	Tekijä/tekijät Jenni Kujala ja Marja Rajaniemi
Koulutusohjelma Kansalaistoiminta ja nuorisotyö		
Työn nimi Rikkaammaksi jouluseimen äärellä, Toimintapäivä kehitysvammaisille		
Työn ohjaaja Kasvatustieteen tohtori Reetta Leppälä	Sivumäärä 56	
Työelämäohjaaja Hiippakuntasihteeri Pekka Asikainen, Oulun Tuomiokapituli		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyömme toimeksiantajana toimi Oulun hiippakunnan tuomiokapitulin kasvatuksesta vastaava hiippakuntasihteeri Pekka Asikainen. Hankkeistetun työmme tavoitteena oli järjestää mielenkiintoinen tapahtuma Oulun tuomiokapitulin piispaintalon jouluseimen yhteyteen. Järjestimme toisena adventtina toimintapäivän kalajokiselle kehitysvammaisryhmälle, joka sisälsi muun muassa askartelua ja toiminnallisen hartauden.</p> <p>Kehittämistehtävät nousivat suoraan kristillisen kasvatuksen näkökulmasta kehitysvammaisiin ja heidän oppimiseensa nähden. 1. Miten luodaan mielenkiintoista toimintaa jouluseimen yhteyteen? 2. Miten luodaan kehitysvammaiselle elämys joulunsanomasta? 3. Miten huomioidaan kehitysvammaisuus oppimisessa? Saimme luotua toimintapäivästä mielekkään kokonaisuuden, jossa oli suuri ja tärkeä sisältö. Elämys muodostui henkilökohtaiseksi ja kehitysvamman tasosta riippuen yksilölliseksi asiaksi. Kehitysvammaisuus oli toimintapäivässämme huomioitu pääosin hyvin, mutta kaikkeen emme olleet osanneet varautua.</p>		
Asiasana Kehitysvammaisuus, Kristillinen kasvatusta, Yhteistoiminnallinen oppiminen		

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Humanities and Education, Ylivieska	Date Autumn 2011/ Spring 2012	Author Jenni Kujala ja Marja Rajaniemi
Degree programme Humanities and Education		
Name of thesis Rich experience by the nativity scene, an activity day for the Intellectually disabled		
Instructor Doctor of education Reetta Leppälä		Pages 56
Supervisor Diocese secretary Pekka Asikainen, Chapter of Oulu		
<p>Abstract</p> <p>This thesis was commissioned by Pekka Asikainen, the diocese secretary responsible for the educational work of the chapter in the diocese of Oulu. The objective of to this thesis was to arrange an interesting event connected to the nativity scene of the bishops' house of the chapter of Oulu. We arranged an activity day for a group of disabled people from Kalajoki. The day contained for example crafting and an activity-based service on the second Advent.</p> <p>The developing tasks rose directly from the point of view of the Christian rearing to the intellectually disabled and to their learning. 1. How to create interesting activities connected to the nativity scene? 2. How to create an experience of the Christmas message to the intellectually disabled? 3. How to take intellectual disability into account in the learning? As a result, the activity day was successfully planned and organized to be a meaningful entity with important content. The experience was individual depending on the level of the intellectual disability. More or less enough attention was paid in the activity day to the intellectual disability. However, there were some issues that we had not prepared for.</p>		
Key words Intellectually disabled, Christian rearing, Co-operative learning		

ESIPUHE

Vuonna 2010 saimme ehdotuksen toiminnallisesta opinnäytetyöaiheesta, jonka hankkeisti Oulun tuomiokapituli. Opinnäytetyö oli osa Oulun tuomiokapitulin vuosittaista jouluseimiperinnettä. Meidän tehtävämme oli päivittää jouluseimellä tapahtuvaa toimintaa yhden päivän ajan. Otimme haasteen vastaan. Jo keväällä 2011 otimme ensimmäisiä kertoja yhteyttä työelämäohjaajaamme Pekka Asikaiseen. Kuulimme hänen toiveitaan opinnäytetyön suhteen ja tämän jälkeen aloimme työstää aiheitamme. Syksyyn 2011 mennessä olimme päättäneet toimintamme kohderyhmän, kehitysvammaiset. Syksyn aikana valmistelimme opinnäytetyömme toiminnallista osaa, joka muotoutui kehitysvammaisten jouluseiksi toimintapäiväksi, joka pidettiin 3.12.2011 Oulun tuomiokapituli tallikappelilla.

Valmistelimme toimintapäivän ja opinnäytetyön yhdessä alusta loppuun saakka. Olemme vakuuttuneita siitä, että opinnäytetyö on meidän näköisemme ja kirjoittamisvaiheessa molemmat saivat kirjoittaa niistä aiheista, jotka koimme itsellemme mielekkäimmiksi. Saimme tehtyä työn yhteisymmärryksessä ja kävimme hedelmällisiä keskusteluja yhteisiä osia kirjoitettaessa. Teoriaperustan kirjoittaminen jakautui niin, että Marja vastasi kristillisestä kasvatuksesta sekä teologisesta perustasta ja Jenni kehitysvammaisuudesta sekä yhteistoiminnallisesta oppimisesta. Pääsimme pohtimaan toistemme aiheita luvuissa kaksi ja neljä, joissa teoria ja käytäntö mukavasti kulkivat rinnakkain.

Työmme ohjaajia haluamme kiittää pitkäjänteisyydestä ja kiinnostuksesta työtämme kohtaan. Erityisen kiitoksen haluamme siis osoittaa opinnäytetyömme työelämäohjaajalle Oulun tuomiokapitulin hiippakuntasihteeri Pekka Asikaiselle, Kasvatustieteen tohtori Reetta Leppälälle sekä Monitoimikeskus Maakarille ja erityisesti monitoimikeskuksen yhteyshenkilö Kristiina Sillankorvalle. Ilman edellä mainittuja henkilöitä ja yhteistyötahoja ei opinnäytetyömme olisi onnistunut. Haluamme kiittää kaikkia niitä jotka tavalla tai toisella auttoivat opinnäytetyömme onnistumisessa. Tämä opinnäytetyö on ollut kaikki, sen eri vaiheet mukaan lukien, rikastuttava kokemus, mutta samalla työ oli hyvin haastava. Koko opinnäytetyö oli kuitenkin tekemisen ja kokemisen arvoista.

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

ESIPUHE

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTAA JA KEHITTÄMISTEHTÄVÄT	3
2.1 Oulun hiippakunnan tuomiokapituli.....	3
2.2 Jouluseimen historia	4
2.3 Kehittämistehtävät	6
2.4 Toimintapäivän suunnitelma ja ennakkovalmistelut	7
2.5 Toimintapäivän kohderyhmän valikoitumisprosessi.....	10
3 KEHITYSVAMMAISET KRISTILLISEN KASVATUKSEN KOHTEENA.....	14
3.1 Kehitysvammaisuus	14
3.2 Kehitysvammaisten oppiminen	15
3.3 Yhteistoiminnallinen oppiminen	17
3.4 Kristillinen kasvatus	18
4 TOIMINNAN KUVAUS JA PERUSTELUT TEORIAN AVULLA.....	20
4.1 Iltapäivän tapahtumat ja hartauteen valmistautuminen.....	20
4.2 Illan hartaus seimellä.....	24
4.3 Opinnäytetyön teologinen perusta.....	26
4.3.1 Luukkaan ja Matteuksen evankeliumi.....	26
4.3.2 Jouluevankeliumin sanoma ja sovellus.....	27
4.3.3 Seimihartaus ja sen merkitys	29
5 TOIMINNAN ARVIOINTI.....	31
5.1 Osallistujien palaute	31
5.2 Avustajien palaute	32
5.3 Hankkeistajan palaute	34
5.4 Itsearviointi	35
6 POHDINTA	38
LÄHTEET	41
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Oulussa järjestetään joka joulukuuhii hiippakunnallinen jouluseiminäyttely. Jouluseimi sijaitsee Oulun tuomiokapitulin sisäpihalla. Seimen ulkoasua muokataan vuosittain kunkin vuoden teeman mukaan, tänä vuonna seimi oli laajentunut tummaihoisen tietäjän myötä. Näyttelyn yhteydessä on järjestetty monenlaista toimintaa muun muassa mediakasvatusta, tiernapoikaesityksiä ja jouluhartauksia. Tuomiokapituli haluaa päivittää jouluseiminäyttelyyn liittyvää toimintaa, ja tarjosi sitä opinnäytetyöaiheeksi vuonna 2011.

Kehitysvammaiset tarvitsevat yksilöllistä ja tarpeenmukaista tukea, jotta he voisivat elää mahdollisimman hyvää ja heille luontaista itsenäistä elämää. Valitsimme kohderyhmäksemme tämän vähemmistön, koska koemme heidän jäävän muiden erityisryhmien varjoon ja jotka kuitenkin tarvitsevat kovasti huomiota ja aktiiviteettia pysyäkseen toimintakuntoisina. Yhteistoiminnallisen työskentelymme tavoitteena oli siis luoda juuri tälle kohderyhmälle mielekästä ja ohjattua toimintaa yhdeksi päiväksi. Kehitysvammaisten mukana olo muistuttaa jouluseimellä vieraillevia ihmisiä kehitysvammaisten olemassaolosta ja heidän tuomastaan värikkästä olemuksestaan yhteiskunnan tavalliseen harmaaseen massaan. Osallistujat toimintapäivään saimme kalajokisen toimintakeskuksen ihmisistä sekä pari Ryhmäkoti Puistolalan asukasta. Näistä kehitysvammalaitoksista mukana oli yhdeksän iältään 30–50-vuotiaita henkilöitä ja kaksi henkilökohtaista avustajaa.

Toteuttamalla tätä mielenkiintoista projektia, pääsimme muodostamaan kontakteja eri yhteistyötahojen välille tutustuen samalla heidän toimintamalleihin ja periaatteisiin. Samalla pääsimme itse ohjaajina kentälle työskentelemään tärkeässä tehtävässä, erilaisten oppijoiden parissa. Pääasia kuitenkin oli, että kehitysvammaiset saavat toimintapäivästämme mahdollisimman paljon irti; iloisen elämyk-

sen, jonka he muistavat myös jälkeenpäin. Työn hankkeisti Oulun tuomiokapituli ja toimeksiantajana toimi hiippakunnan kasvatussihteeri Pekka Asikainen, joka pääsi itsekin ottamaan osaa toimintapäivän tapahtumiin.

Teoriaosassa käsittelemämme aiheet ovat nousseet kehittämistehtävien eli hankkeen rajaamien vaatimusten pohjalta. Käsittelemme teorialuvussa kehitysvammaisten erityisoppimista, kristillistä kasvatusta sekä yhteistoiminnallista oppimista. Kerromme toimintapäivän suunnittelusta, toteutumisesta ja sen onnistumisesta. Palautteiden koonti tapahtui keräämällä se sekä kirjallisesti kyselylomakkeella että suullisesti palautekeskustelussa. Palautetta saimme kaikilta toimintapäivän osapuolilta ja arviomme päivän kulkua ja onnistumista myös itse.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTAA JA KEHITTÄMISTEHTÄVÄT

Luvussa esittelemme opinnäytetyöhömmä tekemäämmä taustatutkimusta. Olemme etsineet tietoa yhteistyökumppaneistammä ja esittelemme ne tässä tarkemmin. Kehittämistehtävät ovat olennainen osa toiminnallista opinnäytetyötä, avaamme kysymyksiä niitä käsittelevässä alaluvussa. Kerromme myös suunnitteluprosessista ja etukäteisvalmisteluista eli siitä millaisia vaiheita tällainen toimintapäivä vaati. Toimintapäivään osallistujien lopullisen ryhmän löytyminen tuotti meille paljon vaivaa, joten siitä kerromme viimeisimmässä alaluvussa tarkemmin.

2.1 Oulun hiippakunnan tuomiokapituli

Hiippakunnat kuuluvat Suomen evankelis-luterilaisen kirkon hallintorakenteesseen ja Suomi onkin jaettu yhdeksään hiippakuntaan: Turku, Tampere, Espoo, Helsinki, Mikkeli, Lapua, Kuopio, Porvoo ja Oulu. Hiippakunnat puolestaan ovat jaettu lääninrovastien johtamiin rovastikuntiin. Rovastikunnat koostuvat seurakunnista eli perusyksiköistä, joiden hallintoa ja toimintaa kirkkoherrat johtavat. (Oulun hiippakunta 2009, 3.)

Oulun hiippakunta rajautuu kolmeen valtioon ja on suomen hiippakunnista maantieteellisesti suurin. Hiippakunta ulottuu Etelä-Pohjanmaan Perhosta aina Ylä-Lapin Utsjoelle saakka. Myös ulkomaansuhteista esimerkiksi Barentsin alueen suuntaan pidetään hyvää huolta. Oulun seutu on valtakunnallisella tasolla merkittävä kasvukeskus, sen takia hiippakunnalla on erityisen hyvät toimintaedellytykset niin laadulliselta kuin määrälliseltä näkökannalta katsottuna. (Oulun hiippakunta 2009, 4).

Oulun hiippakunnan tuomiokapituli, *domus capituli*, on monijäseninen toimielin, jonka jäseniä ovat piispa, tuomirovasti, kaksi pappisasessoria, hiippakuntadekaani, lakimiesasessori, maallikkojäsen sekä sihteeri eli notaari (Oulun hiippakunta 2009, 6). Kirkkolain mukaan tuomiokapitulin tehtävä on muun muassa hoitaa hiippakunnan hallintoa ja toimintaa, käyttää puhevaltaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisasioissa sekä tehdä hiippakuntaa koskevat sopimukset ja oikeustoimet (Kirkkolaki 30.12.2003/1274). Kirkkojärjestyksen mukaan tuomikapitulin tehtävä on valvoa seurakuntien ja viranhaltioiden hengellisiä toimituksia, opin puhtautta sekä yleisesti hallintoa ja elämää (Kirkkojärjestys 9.11.2002/1275).

Hiippakunnan tehtäviä ovat muun muassa seurakuntien toiminnan laadun kehittäminen ja henkilöstön jatkuva kouluttaminen. Myös tulevia kirkon alan työntekijöitä eli opiskelijoita hiippakunta muistaa mm. stipendeillä ja opinnäytetyöhankkeilla, näin saimme mekin opinnäytetyöaiheen.

2.2 Jouluseimen historia

Jouluseimiharrastus on ollut vilkasta Suomessa viimevuosina. Seimen taustalla on pitkä katolilainen perinne, mutta nykyään se kietoutuu varsin vahvasti myös luterilaiseen teologiaan. Se on kuvaus Jeesuksen syntymästä, joka sitoutuu tiukasti vuodenaikaan eli alkutalveen ja jouluun. (Väisänen & Luodeslampi 2009, 5.)

Jo usean vuoden ajan Oulun Piispantalon sisäpihalle on adventin aikana rakennettu reaalikokoinen jouluseimi (Asikainen 2011, 6). Piispantalon sisäpiha luo ihan-teelliset ja arvonsa vaatimat puitteet ensimmäisen joulun muistomerille. Vanhat rakennukset ja rauhallinen sijainti keskustan läheisyydestä huolimatta, on kuin tehty seimeä varten. Jouluseimen taustalla sijaitsee massiivinen, ennen hevostallina toiminut kokoustila, joka nykyään tunnetaan nimellä Tallikappeli.

Oulussa pienempiä seimiasetelmia voi nähdä kodeissa, kauppojen ikkunoissa ja erityisesti kirkoissa. Oulun kirkoissa ja koko tiernakaupungissa järjestetään vuosittain kansainvälinen seiminäyttely, jossa Oulun hiippakunnan tuomiokapituli on ollut yksi vahva toimeenpanija. Tiernakaupunki-ajatuksen rinnalle onkin kehittynyt ajatus Seimikaupungista, liittyväthän jouluseimi ja tiernapojat olennaisesti yhteen (Asikainen 2011, 6). Seimi tarjoaa mahdollisuuden elää Kristuksen syntymän ja sen ympärille sijoittuvat tapahtumat yhä uudelleen. Se auttaa niin aikuisia kuin lapsiakin muistamaan joulun todellisen merkityksen. Opinnäytetyössämme juuri tämä onkin yksi tärkeimmistä asioista; luoda kehitysvammaiselle elämys joulun todellisesta sanomasta.

Joulun ilmentäminen ja seimien luominen on innoittanut niin taiteilijoita kuin tavallisia kansalaisiakin eri aikoina. Italialaiset seimet luovat seimiperinteen vanhimman pohjan. Seimestä on tullut hyvin suosittu, eräänlainen pyhä koriste. Seimi on samalla paikallinen ja universaali kulttuurin ilmaisija, aina se on kuitenkin tiukasti kristilliseen kulttuuriin kuuluva uskonnollinen ilmentymä ja sen äärellä erikäiset voivat muistella Vapahtajan syntymää. Alun alkaenkin, jo 300-luvulla on ripustettu 25.12 Jeesuksen syntymää kuvaavia ikoneita ja niillä on ollut pedagoginen merkitys. Kansalle haluttiin opettaa, mistä juhlassa on kyse. (Väisänen & Luodeslampi 2009, 6-10.)

Nykyisin Suomessa laajasti yleistynyt seimiasetelma haastaa pohtimaan ilmiön teologisia juuria, nämä juuret johtavat usein uskonpuhdistuksen aikaan. Uskonpuhdistus loi ajatuksen siitä, että taiteen tehtävä on opettaa ja muistuttaa. Taideteoksia ei tule palvoa, sillä ne eivät ole ikoneita. (Väisänen & Luodeslampi 2009, 14-19.)

Seimen äärellä kannattaa aina palata myös jouluevankeliumi tekstiin. Tämä kertomus antaa mahdollisuuden syventää joulun sanomaa samalla kun tuntee seimiasetelman läsnäolon. Oulun tuomiokapitulin jouluseimi sijaitsee ulkona, ja seimi on aseteltu lähes luonnolliseen kokoon. Tällaisen seimen näkeminen voi olla ihmiselle ikimuistoinen kokemus, kun yhtä aikaa sen voi nähdä ja kuulla ja saa olla itse osana joulun kertomusta. Tähän ajatukseen olemme tarttuneet opinnäytetyösämme ja toiminnallinen oppiminen onkin yksi tärkeimmistä metodeista, jota kristillisessä kasvatuksessa kehitysvammaisryhmän kanssa työskennellessä käytämme. Olemme läsnä joulunkertomuksessa sekä fyysisesti että henkisesti.

Seimessä on useita mielenkiintoisia puolia, seimen valmistaminen, seimen katsominen ja kertomuksen läpi ”eläminen”. Teemme toimintapäivässä pienenä kädentaitona Jeesus-lapsen seimeen, kauniiseen pieneen rasiaan. Seimen valmistaminen vaatii itsessään jo riittävää kertomuksen tuntemista. Se on yksi pedagoginen ajatuksemme kädentaitojen takana. Toinen suurempi osa toimintapäivää on kuvaelma, johon koko kehitysvammaisten ryhmä osallistuu. Kuvaelman esittäminen ja paimenten sekä enkelten vaatteisiin pukeutuminen mahdollistaa kertomuksen läpi elämisen henkilökohtaisen elämyksen avulla.

2.3 Kehittämistehtävät

Kehittämistehtävien taustalla on jouluseimiperinne, joka on jo usean vuoden ajan ollut osa Oulun tuomiokapitulin joulua. Jouluseimellä on adventin aikaan järjestetty erilaista toimintaa ja hartauksia eri kohdeyleisö huomioiden. Jouluksi 2011 tuomiokapituli halusi päivittää toimintaansa piispaintalon seimellä. Tuomiokapituli loi yhteistyöväylän Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakouluun ja hankkeisti opinnäytetyömme.

Kehittämistehtävämme kumpuavat suoraan hankkeesta, sen antamista odotuksista ja rajoitteista. Koska kyse oli kirkkovuoden tärkeimmästä juhlasta ja pyhän perheen läsnäolosta seimenmuodossa halusimme ensisijaisesti pyrkiä luomaan mielekkään jouluisen tapahtuman sen ympärille. Kohderyhmän selkiytymisen jälkeen aloimme miettiä, kuinka saisimme tapahtumasta juuri heidän tarpeisiinsa soveltuvan kokonaisuuden ja elämyksen joulun varsinaisesta sanomasta. Meidän oli erityisen tärkeä miettiä, miten huomiomme kehitysvammaiset ja heidän vaihtelevat kehitystasonsa toiminnassa, ohjauksessa ja heidän oppimisessaan.

Toiminnallisen opinnäytetyömme kehittämistehtävät ovat:

1. Miten luodaan mielenkiintoista toimintaa jouluseimen yhteyteen?
2. Miten luodaan kehitysvammaiselle elämys joulunsanomasta?
3. Miten huomioidaan kehitysvammaisuus oppimisessa?

2.4 Toimintapäivän suunnitelma ja ennakkovalmistelut

Toimintapäivän suunnittelu ja toteutus vaati paljon ajatustyötä ja erilaisten muuttuvien osa-alueiden huomiointia läpi koko prosessin, niin että kokonaisuus säilyy ehjänä. Toimintapäivän sisällön suunnittelu alkoi hankkeistajan toiveiden kuulemisella. Saimme varsin vapaat kädet lähteä suunnittelemaan ohjelmaa seimelle. Tuomiokapituli halusi, että järjestämme jouluseimen yhteyteen 3.12.2011 15:00 alkaen jonkin tapahtuman. Päädyimme pitämään toimintapäivän kehitysvammaisille ja välittömästi tämän jälkeen aloimme suunnitella päivän ohjelmaa.

Toimintapäivän osallistujien löytymisen lisäksi oli monia haasteita, joita meidän tuli ratkoa ennen varsinaista toimintapäivää. Lähdimme suunnittelemaan päivää kokonaisuutena, sitä mitä se pitäisi sisällään. Ajatuksenamme oli, että päivä olisi

alusta loppuun saakka toiminnallinen ja että osallistujat pääsisivät kokemaan joulun todellisen merkityksen eli Jeesus-lapsen syntymän.

Mietimme pitkään mikä olisi sopivaa toimintaa tekemistä kehitysvammaisen lähtökohdista käsin ja päädyimme erilaisen maalaustaide ja näytelmien kautta käden- taidolliseen tehtävään, joka oli muunneltavissa eri kehitystasoihin nähden. Pää- timme askarrella osallistujien kanssa Jeesus-lapsen ja seimen pieneen puiseen rasi- aan, joka oli mahdollista koristella serviettitekniikalla, tarroin, timantein ja kimalle liimoilla (LIITE 1/4, LIITE 1/5 & LIITE 1/6). Laadimme alustavan aikataulun ja aloimme etsiä materiaalia, jota käyttäisimme toimintapäivässämme. Tämä tarkoitti lukuisia ostosreissuja eri kauppoihin, hintojen tuotteiden vertailua, mutta lopulta löysimme kaiken tarvittavan. Koska päivästä oli muodostumassa varsin pitkä, oli myös tarjoilu otettava suunnittelussa huomioon ja hankkeistaja lupasi tarjota osal- listujille välipalan. Meidän tuli siis selvittää osallistujien allergiat, ilmoittaa niistä eteenpäin ja sopia yleisesti ottaen ruokatilauksesta.

Toimintapäivään oli varattuna viisi tuntia aikaa ja tämä selveni meille siinä vai- heessa, kun kuulimme hankkeistajan toivovan meidän suunnittelevan ja toteutta- van seimellä toisen adventin iltahartauden, se alkaisi puoli seitsemän aikaan. Pää- dyimme yhdessä ratkaisuun, että joulukertomus kuvaelman muodossa olisi toi- mivin tapa hartaudelle kehitysvammaisryhmän kanssa. Toisaalta kuvaelman ja kehitysvammaisten yhdistäminen tuntui haasteelta, jonka olimme sen epäonnis- tumisen varjolla valmiita ottamaan. Askartelun lisäksi halusimme yhdistää käden- taitoja myös kuvaelmaan, niinpä päätimme, että osallistujat saisivat itse tehdä vaatteensa. Meidän oli siis hankittava tarvittava ja tarpeisiimme soveltuva materi- aali vaatteisiin. Vaatteisiin soveltuvia kankaita, etsimme pääasiallisesti omista va- rastoistamme ja kirpputoreilta.

Toimintapäivän yleisilme alkoi selkeytyä ja pystyimme tekemään tarkemman aikataulun päivän kulusta (LIITE 1/3). Hartaus suunniteltiin alusta loppuun itse, sillä halusimme toimintapäivän päättävästä hartaudesta ainutlaatuisen ja juuri meidän toimintapäiväämme räätälöidyn kokonaisuuden (LIITE 1/7, LIITE 1/8 & LIITE 1/9). Oli yllättävä huomata kuinka vähän valmista materiaalia seimiin ja Luukkaan evankeliumiin pohjautuvaa hartausmateriaalia yleensäkin oli kirjoitettu. Tuntui parhaalta vaihtoehdolta lähteä itse kirjoittamaan, juuri meille sopivassa muodossa olevaa kertomusta, ensimmäisen joulun tapahtumista ja nimenomaan omalle osallistujajoukolle sopivalla kerrontakielellä. Yksi hyvä pohjakertomus löytyi Kirkon diakoniatyö keskuksen ja Suomen pyhäkouluyhdistyksen julkaisemasta kirjasta Sinua varten - uskontohetkiä kehitysvammaistenryhmille (1977), jota pystyimme hyödyntämään omaa kuvaelmaa kirjoittaessa.

Kuulimme hankkeistajalta, että ennen hartauttamme Oulun kaupunginteatterilla esiintyvät kaupungille valitut tiernapojat ja he johdattaisivat hartauteen osallistuvat ihmiset kulkueena tuomiokapitulin jouluseimelle. Halusimme ehdottomasti liittää tiernapojat osaksi toiminnallista hartautta ja niinpä otimmekin yhteyttä tiernakilpailun järjestäneeseen tahoon. Tiernapoikien rooli kuvaelmassa oli lyhyt polvistuminen seimellä Jeesus-lapselle ja he olivat hyvin yhteistyöhaluisia. Hartauden päätteeksi luimme vielä valmistelemamme rukouksen järjestämäämme toimintapäivään liittyen.

Kun lopulta saimme varmuuden toimintapäivän osallistujista, alkoi yhteydenpito yhteistyötahoihin tiivistyä. Puhelinsoittoja tuona suunnitteluaiikana tuli lukuisia milloin hankkeistajalle, milloin Toimintakeskus Maakaran yhteyshenkilöön ja ennen kaikkea meidän, päivän suunnittelijoiden ja varsinaisen toimintapäivän vastuhenkilöiden välillä. Myös kyydityksestä sovimme tässä vaiheessa. Koska Oulun suunnalta kehitysvammaisryhmää oli vaikea saada, varmistimme hankkeista-

jaltamme mahdollisuudesta järjestää päivä jollekin muulle Hiippakunnan alueella sijaitsevalle kehitysvamma-laitokselle. Hankkeistaja oli myötämielinen ja lupasi korvata bussimatkan Ouluun ja takaisin. Kyyti järjestyi taksiyrittäjä Pauli Koi-vusipilän kautta.

Pyrimme tarkalla kirjanpidolla varmistamaan päivän onnistumisen siinä määrin kuin se etukäteen oli mahdollista ja välttämään turhaa stressaantumista niiden asioiden kohdalla joihin emme pystyneet ennen toimintapäivää valmistautumaan. Viimeiset yhteydenotot niin hankkeistajaan (LIITE 2) kuin Toimintakeskus Maa-kariin tapahtuivat toimintapäivän tiedotukseen liittyvissä asioissa (LIITE 3). Vielä edellisenä päivänä tulostimme, leikasimme ja laminoimme osallistujille suunnittelemiamme passeja, joista heidät jokaisen tunnisti (LIITE 4). Myös kaulanauhat, jotka hankkeistaja tilasi meidän kauttamme tuomiokapitulin kasvatusalalle, oli haettava toimintapäivää edeltävänä aamuna yrityksestä. Paljon asioita meidän tuli ottaa huomioon ja muistaa jo suunnitteluvaiheessa.

2.5 Toimintapäivän kohderyhmän valikoitumisprosessi

Teimme päätöksen toimintapäivän kohderyhmästä yksimielisesti. Molemmilla oli kokemus, että kehitysvammaisille oli aivan liian vähän järjestettyä toimintaa, ja olisi mukavaa, kun jouluseimen yhteydessä tämä vähemmistö pääsisi esille. Kohderyhmän valitsemisen jälkeen, oitimme yhteyttä erääseen Oulun alueen kehitysvammaistyön pappiin. Kerroimme yhteydenottomme syyn ja kysyimme, mistä voisimme löytää sopivan kohderyhmän opinnäytetyötämme varten. Kohderyhmän tulisi olla yhteistyöhaluinen, heidän tulisi olla niin vireitä, että kaavailemamme ohjelma onnistuisi. Toki teimme lopullisen ohjelman juuri sille ryhmälle, jonka saimme lopulta mukaan yhteistyöhön. Jouduimme ottamaan yhteyttä kehi-

tysvammaisten pappiin muutaman kerran, sillä yhteistyötahon löytyminen tuotti ongelmia.

Ensimmäinen ehdokas yhteistyötahoksi oli oululainen kehitysvammaisten koulu, Leinonpuiston koulu. Tämän idean saimme kehitysvammaistyön papilta, joka kaavaili mahdollista ryhmää vireäksi, tämä kuulosti ajatuksena hyvältä. Ensimmäisenä otimme yhteyttä koulun henkilökuntaan. Soitimme ja laitoimme sähköpostia. Puhelimessa saimme ohjeen, että meidän tulisi lähettää tarkempia tietoja toimintapäivästä sähköpostitse. Toimimme ohjeen mukaan ja jäimme odottamaan vastausta, jota ei koskaan tullut. Tuntui, että suunnittelemamme mukava toimintapäivä olisi ollutkin jotain aivan päinvastaista, johon emme saaneet motivoitua yhteistyötahoja. Jatkoimme kuitenkin yhteistyötahojen etsimistä.

Olimme jälleen yhteydessä kehitysvammaistyön pappiin, joka kertoi seuraavan mahdollisen yhteistyötahon, Hietasaaren ryhmäkodit. Ryhmäkodeilla oli liian vähän ihmisiä tarjolla toimintapäiväämme varten, tämäkään ei kaavailuumme sopinut. Myös päivä 3.12 oli huono, sillä osa ryhmäkodin ihmisistä oli sidottuna muuhun toimintaan. Päivämäärään emme pystyneet itse vaikuttamaan, koska se oli hankkeistajan vaatimus. Meidän oli siis määrä pitää toimintapäivämme juuri tuolloin ja vieläkkään ei sopivaa ryhmää löytynyt.

Sopivaa ryhmää ei tuntunut löytyvän ja ryhmän löytyminen tuntui todelliselta haasteelta. Kaksi viikkoa ennen toimintapäivää saimme varmistuksen yhteistyötaholta, joka oli kuitenkin hieman kauempaa. Seurakuntatyön harjoittelussa tutuksi tullut monitoimikeskus Maakari alkoi yhteistyökumppaniksemme. Maakari on kalajokinen kehitysvammaisten ja mielenterveyskuntoutujien toimintakeskus. Sieltä saimme hyvän yhteistyökumppanin, jonka myös hankkeistajamme hyväksyi. Tarvitsimme hankkeistajamme hyväksynnän kalajokisen ryhmän valintaan,

koska tämä tiesi bussikyödistä kustannuksia tuomiokapitulille. Varasimme neljäntoista hengen bussin, joten toimintapäivään osallistujien maksimimäärä olisi kymmenen henkeä ja lisäksi avustajat. Maakarinn varmistuessa yhteistyökumppaniksi saimme alkaa viimein hoitamaan perusasioita, muun muassa varaamaan taksikyödit ja hankkimaan toimintapäivässä tarvittavia tavaroita, ruokia ja muita välineitä.

Monitoimikeskus Maakari on työkeskus, joka antaa kehitysvammaisille ja mielen-terveyskuntoutujille mahdollisuuden työtoimintaan. Maakari tarjoaa työtoimintaa joko monitoimikeskuksessa tai avotyössä. Monitoimikeskuksessa on askartelu-, tekstiili- ja puutyöosasto sekä työpaja ja sen henkilöstöön kuuluvat vastaava ohjaaja ja kolme ohjaajaa sekä useita määräaikaista työntekijöitä. Ryhmäkoti Puistola on kodinomainen ja turvallinen ympärivuorokautinen asuntola kehitysvammaisille. Ryhmäkodissa on 14 asuinpaikkaa, yksi tilapäispaikka ja kaksi tukiasuntoa. Henkilöstöön kuuluu vastaava hoitaja, viisi kehitysvammaisten hoitajaa, yksi kodinhoitaja ja kaksi määräaikaista työntekijää.

Loppujen lopuksi toimintapäivään valikoitui antamiemme kriteerien pohjalta seitsemän henkilöä, jotka toimivat Monitoimikeskus Maakarissa ja kaksi Puistola Ryhmäkodin asukasta. Joukon keski-ikä oli lähellä neljäkymmentä ikävuotta, mutta kehitystasoltaan ryhmä oli hyvin soveltuva suunnittelemaamme toimintaan. Maakarista tulleet työikäiset osallistajat olivat vaihtelevaa tasoa. Mukana oli liikuntarajoitteisia henkilöitä, joilla oli myös iän mukanaan tuomaa toimintakyvyl- listä haastetta.

Osalla vieraista oli vaikeuksia hienomotoriikan käytössä mutta suurimmalta osalta askartelut ja muut pientä hienosäätöä vaativat toimet onnistuivat hyvin. Mukana oli sekä lievästi että hieman vakavammin kehitysvammaisia henkilöitä, joiden

kaikkien ajattelu oli yhtäältä hyvin konkreettista. Puistolan asukkailla oli molemmilla mukanaan henkilökohtaiset avustajat ja he vaativat jatkuvaa ohjausta ja avustusta niin askartelussa kuin henkilökohtaisen hygienian puolella. Ryhmänä osallistujat olivat iloisia, reippaita ja toisiaan tukevia, he olivat selkeästi tuttuja toisilleen jo entuudestaan ja ryhmähenki oli jo muodostunut.

3 KEHITYSVAMMAISET KRISTILLISEN KASVATUKSEN KOHTEENA

Kehitysvammaiset ovat haastava ryhmä opetettaviksi. Tässä luvussa kerromme, tietoperustaa vahvasti tukena käyttäen, kehitysvammaisuudesta ja sen vaikutuksista oppimiseen sekä kristilliseen kasvatukseen. Kehitysvammaisten oppimisen yksilöllisyys on vielä suurempaa kuin normaalisti kehittyneiden ihmisten joukossa. Diagnostisissa tutkimuksissa on havaittu kehitysvammaisten käyttävän tavallisesta poikkeavia oppimisstrategioita. Kokonaisuudessa keskushermoston toiminta on hitaampaa ja informaation valikointi on vähäisempää kuin normaalisti, tämä vaikuttaa tiedon prosessointiin. Oppimiseroihin vaikuttaa olennaisesti psyykkisen kehitysvamman aste sekä laatu ja lisävammat.

Kasvatuksessa ja opetuksessa tulisi lähteä yksilön omien kykyjen ja edellytysten pohjalta, eikä suunnata opetusta keskimääräiselle henkilölle. (Ikonen 1999, 85-86.) Kun katsotaan pedagogiselta kannalta, niin kehitysvammaisuus näkyy erityisopetuksen tarpeena ja poikkeavana kykynä opetukseen osallistumisessa (Kaski, Manninen, Mölsä & Pihko 2001, 187). Kysymykset vammaisuudesta ja vammaisten lasten kasvatuksesta kuuluu koulumaailmassa erityispedagogiikan piiriin (Vehmas 2005, 83).

3.1 Kehitysvammaisuus

Vammaisuudesta on tullut länsimaisessa kulttuurissa leimaava asia. Vammaisesta päällimmäisenä mieleen tulee sana erilainen. Vammaisuus on saattanut päivänvaloon kysymyksen ihmisyydestä ja sosiaalisesta hyväksymisestä. Kehitysvammaisuus mielletään usein yksilön ominaisuutena mutta yhä enemmän liputetaan sen puolesta, että se on sosiaalinen ilmiö. (Vehmas 2005, 5.) Kehitysvammainen on

Suomessa voimassa olevan kehitysvammalain mukaan henkilö, jonka kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi ja joka ei muun lain nojalla voi saada tarvitsemiaan palveluja (Kaski 2002). Vamma on jokin psyykkinen tai fyysinen vajavuus, joka rajoittaa pysyvästi yksilön suorituskykyä. AAMR:n (American Association on Mental Retardation) mukaan kehitysvammaisuus merkitsee heikompaa älyllistä suorituskykyä, johon liittyy rajoituksia vähintään kahdessa seuraavaksi luetellussa adaptiivisessa taidossa: vapaa-aika ja työ, itsehallinta, terveys ja turvallisuus, oppimiskyky, yhteisössä oppiminen, kommunikaatio/sosiaaliset taidot, itsestä huolehtiminen ja itsenäisesti asuminen. Kehitysvammaisuus huomataan ennen 18 vuoden ikää. (Kaski, Manninen, Mölsä & Pihko 2001, 20-21.)

3.2 Kehitysvammaisten oppiminen

Kehitysvammaiset oppivat samalla tavoin kuin muutkin ihmiset. Oppiminen tapahtuu aivoissa ja se miten hyvin kukin oppii, riippuu aivojen tilasta ja oppimisvalmiudesta sekä ominaisuuksista. Aivot pystyvät toimimaan sitä paremmin, mitä enemmän niitä käytetään ja aktivoidaan, tämä koskee kaikkia ihmisiä riippumatta heidän kehitystasostaan tai iästään. Ihmisen oppimishistoria ja se, miten on tottunut oppimaan vaikuttaa oppimistapahtumaan. (Ikonen 1999, 63.) Kehitysvammaisen lapsi kehittyy samojen vaiheiden kautta kuin normaali lapsi mutta kehitys on hitaampaa eikä se etene yhtä pitkälle (Kaski, Manninen, Mölsä & Pihko 2001, 188).

Kehitysvammaisten kohdalla puhuttaessa oppimisesta ikä ei ole tärkein funktio vaan ihmisen oppimis- ja kypsymisjärjestys. Erilaiset kehitysteoriat auttavat oppijan oppimaan juuri hänen edellytystensä mukaan ja kehitystasolle tarkoitetuilla tehtävillä vahvistetaan oppijan kehittyvää valmiutta. Jokaisen oppijan aikataulu on erilainen ja oppimiselle on varattava riittävästi aikaa. Tehokasta oppimista

edellyttää huolellinen tehtävien suunnittelu, tehtävien tarkastelu ja korjailu. (Ikonen 1999, 65, 74.)

Ihmisen toimintakykyä kuvaavat käsitteet eivät kerro kaikkea vaan kaiken taustalla oleva vammaisuus on kohdattava. Kehitysvammaisuus on monimuotoinen epänormaalin kehityksen summa, joka vaihtelee suuresti yksilöittäin. Kehitysvammaisen ihmisen jokin kehitysalue voi olla normaalilla tasolla ja toinen alue voi olla huomattavasti alemmalla tasolla. Yksilön kannalta tärkeää olisi tietää, mikä kehitysalueen vajaavaisuus johtuu kehitysvammaisuudesta ja mikä ei. (Kaski, Manninen, Mölsä & Pihko 2001, 24.)

Kehitysvammaisten oppiminen on pitkälti oppilaan omasta tahdostaan kiinni. Eriyisesti kokemuksellinen oppiminen sopii kehitysvammaisille, sillä kehittyminen ja vastuu omasta oppimisesta ovat oppijalla itsellään. Kehitysvammaisten oppimisessa korostuu kokemusperäinen oppiminen. Oppilaan oppimisprosessin tulisi liittyä kiinteästi kokemustaan ja elämäntilanteeseen. Oppiminen tapahtuu parhaiten normaalitilanteissa. (Ikonen 1999, 81.) Jotta normaali arki ja normaalit elämän puitteet kehitysvammaiselle saataisiin, tarvitaan heidän tarpeisiinsa erikoistuneita palveluita. Aikuisikäinen kehitysvammainen oppii päivittäisissä tilanteissa, kunhan saa osakseen paljon virikkeitä, vahvistusta ja rohkaisua. (Kaski, Manninen, Mölsä & Pihko 2001, 185 & 190.)

Vaihtelevat kokemukset sekä virikkeellinen ja muuttuva ympäristö antavat uusia näkökulmia ajatuksien sisältöön. Opettajan ja kasvattajan tehtävä on muokata ympäristö sellaiseksi, että kehitysvammainen sen pystyy ymmärtämään ja vastaanottamaan. Ajattelun konkreettisuus nousee esiin kehitysvammaisen opetuksessa. Abstrakti ajattelu on kehitysvammaiselle hankalaa, vaikka vamma olisi lieväkin, mm. symbolit ja käsitteet ovat hankalasti ymmärrettävissä. Kun tiedon vas-

taanottaminen ja sen prosessointi ovat kehitysvammaiselle haastavia, voidaan ajatella että osallisuus ja osallistuminen nousevat tärkeimmiksi asioiksi. Normaaleihin rutiineihin, arkeen ja juhlaan samanarvoinen osallistuminen muiden kanssa on tärkeää kehityksen ja motivaation kannalta. (Kaski, Manninen, Mölsä & Pihko 2001, 188-190.)

3.3 Yhteistoiminnallinen oppiminen

Toiminnallinen oppiminen ja ryhmässä oppiminen ovat lisänneet suosiotaan valtavasti viime aikoina, mutta samalla ne ovat varmasti vanhimpia oppimismenetelmiämme (Räsänen 2008, 298). Ihminen on laumaeläin, joka hakeutuu ryhmään ja toisten ihmisten seuraan (Saloviita 2006, 19). Jo alkujaan ihminen syntyy yhteisöön, esimerkiksi perheeseen. Ryhmä on ihmiselle luonnollinen ympäristö olla ja oppia. Melkein kaikki mitä opimme, esimerkiksi koulun ulkopuolella, tapahtuu ihmisyhteisöissä, jossa ihmiset ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Yhteistoiminnallinen oppiminen on kaikessa historiallisuudessaan myös nykyaikaa, joka tukee oppilaita muun muassa silloin, kun siirrytään työelämään. Yhteistoiminnallinen oppiminen kehittää paljon vuorovaikutustaitoja. (Saloviita 2006, 19-20.)

Ryhmätoiminta on myös melko riskialtista, sillä kehnosti suunniteltu tai vääränlainen ryhmätyö voivat myös pahasti epäonnistua. Ryhmä ei ole mikä tahansa yhtä aikaa koolle asettunut joukko, vaan ryhmää luonnehtii tietty koko, säännöt, vuorovaikutus, tarkoitus, työnjako ja niin edelleen. Ryhmässä vaikuttavat monenlaiset voimat, tahattomat tai tarkoitetut tunteet ja teot. (Niemistö 2002, 16-17.)

Kun ihminen oppii kokeilemalla, osallistumalla ja tekemällä puhutaan toiminnallisesti oppimisesta. Oppiminen on tärkein funktio, ei toiminta itsessään. Tästä syystä toiminnalle tulee asettaa jonkinlaiset päämäärät. Erilaiset aktiiviseen toi-

mintaan perustuvat opetusmenetelmät yhdessä auttavat saavuttamaan asetetun päämäärän. Eli toiminta sisältää useita siltoja asetettuun tavoitteeseen. (Räsänen 2008, 298.)

Toiminnallisuuden tärkein piirre on konkreettisuus. Uskonnollisten asioiden opetuksessa toiminnallinen oppiminen on konkreettisin keino opettaa. Asiat ovat usein niin hankalia, että teoria ei avaa sitä tarkoituksenmukaisella tavalla. Vertauskuvat ja symboliikka eivät aukene sellaisinaan, vaan niiden opetus on hyvä toiminnallista, aiheista voidaan tehdä esimerkiksi käsitöitä tai draamaa. Toiminnallisessa oppimisessä älyllinen ja toiminnallinen osa-alue toimivat yhtä aikaa, jolloin oppimisen voidaan ajatella olevan tehokkainta. (Räsänen 2008, 299.)

3.4 Kristillinen kasvatusta

Käsitteenä kristillistä kasvatusta ei olekaan niin helppo avata, sillä eri yhteyksissä sen merkitys voi vaihdella. Koko käsitteen merkitys on lisäksi vahvasti sidoksissa kasvatusta-käsitteeseen, jolle ei ole yhtä yleisesti hyväksyttyä määritelmää. Kasvatusta määritelmiä tutkittaessa voidaan kuitenkin löytää yhtäläisyyksiä, kuten vuorovaikutuksellisuus, päämääräsuuntautuneisuus eli intentionaalisuus sekä arvosidonnaisuus. Voidaankin siis todeta, että kasvatusta on erityisessä vuorovaikutussuhteessa toteutuvaa päämääräsuuntautunutta ja arvoihin sitoutunutta toimintaa. (Muhonen & Tirri 2008, 64.)

Kun halutaan tarkentaa mihin päämääriin kasvatusta pyritään tai mihin arvoihin siinä sitoudutaan, on määriteltävä käsite tarkemmin, tässä kohtaa teemme sen kristillisestä näkökulmasta. Se voidaan määrittää kristilliseen uskoon kasvattavaksi uskontokasvatukseksi (Seppälä 1988, 19) tai kristillistä oppimista aikaansaavaksi kasvatukseksi (Astley 1994, 9). Kristillinen kasvatusta voi olla myös kristillisen perinteen välittämistä mahdollisimman muuttumattomina sukupolvelta toiselle

(Muhonen & Tirri 2008, 67). Raamatun mukaan uskoa ei voi kirjoista oppia tai toiselle perimätietona siirtää, vaan sehän on Jumalan lahja. Siksi onkin hyvä tarkastella uskontokasvatusta uskonnon avulla kasvattamisen näkökulmasta.

Ihmisen kasvua voidaan tukea uskontokasvatuksella, vaikka hänessä ei uskoa sen varsinaisessa merkityksessä syntyisikään. Kasvattajan luonne vaikuttaa aina kasvatuksen luonteeseen, joten on selvää että kirkkoa voidaan pitää esimerkillisenä kristillisen kasvatuksen lähteenä. Kasvatus on kristillistä silloin, kun kasvattajan edustamat arvot ja käsitykset ihmisestä ja maailmasta ovat kristinuskon mukaisia. Kristityn identiteetin ja uskon tukeminen sekä uskossa pysyminen ovat seurakunnan antaman kasteopetuksen kautta yksi kristillisen kasvatuksen ilmenemismuoto kirkon kasvatustoiminnassa. (Muhonen & Tirri 2008, 67.)

Kristilliseen kasvatukseen kuuluu tärkeänä osana pelastussanoman eteenpäin vieminen ja Jumalan sanan julistaminen (Sandsmark 2002, 98). Kristillisen kasvatuksen on siis sisällettävä sellaisia elementtejä, jotka ovat tyypillisiä yksinomaan kristillisyydelle. Nämä eivät kuitenkaan yksinomaan riitä, vaan tarvitaan muutaakin kokonaisuuden muodostumiseen. (Astley 1994, 17.) Kasvatukselle tarvitaan siis uskonnollinen ja inhimillinen puoli, jossa kasvattaja ohjaa lapsia vastuullisiksi yhteiskunnan jäseniksi ja samalla antaa mahdollisuuden oppia kristillisiä tapoja, kuulla Jumalan sanaa ja olla kristittyjen yhteydessä (Muhonen & Tirri 2008, 69).

Kristillinen kasvatus on siis kristillisiin arvoihin sitoutunutta toimintaa, jolla on tietoinen päämäärä. Tämä päämäärä toteutuu kasvattajan ja kasvajan välisessä kasvatuksellisessa suhteessa pyrkien ihmisen kokonaisvaltaisen kasvun tukemiseen.

4 TOIMINNAN KUVAUS JA PERUSTELUT TEORIAN AVULLA

Toimintapäivää oli suunniteltu huolella ja pyrimme ottamaan huomioon kaiken mahdollisen ja mahdottomankin. Saimme kuitenkin huomata, että kaikkeen ei voi varautua. Jouduimme muuttamaan alun perin suunniteltua aikataulua ja sisältöä vielä aamuna, jolloin Kalajoen väki tuli paikalle. Onneksemme kaikki sujui muutoksista huolimatta hyvin muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Tässä luvussa kerromme tarkemmin päivän kulusta ja perustelemme teorian avulla, miten toimintapäivä valikoitui sellaiseksi kuin se aiemmin oli. Kerromme, miksi teimme muutoksia lopullisessa toteutuksessa ja lisäksi syvennymme tarkemmin jouluvankeliumin teologiseen perustaan, sen sanomaan, opetukseen ja soveltamiseen. Pohdimme tässä luvussa myös toimintapäivän kehittämisen alueita ja toimintapäivän mukanaan tuomia haasteita.

4.1 Iltapäivän tapahtumat ja hartauteen valmistautuminen

Kun etukäteisvalmistelut oli tehty toimintapäivää varten, oli lauantai 3.12.2011 klo 14.00. Olimme edellisenä päivänä suunnitelleet kaikki niin hyvin kuin mahdollista, jotta toimintapäivä tulisi menemään suunnitelmien mukaan. Marja lähti Maakarinväen kanssa Kalajoelta ja Jenni odotti Oulussa tallikappelilla ja teki viime hetken järjestelyjä. Saimme tietää lopulta vasta toimintapäivän aamuna, minkä ikäisiä toimintapäivän osallistujat olivat, sillä se ei ollut täysin selvää Maakarinyhteyshenkilöllekään. Olimme suunnitelleet alkuun pidettäväksi muutaman tutustumisleikin, koska leikki kehittää sosiaalista vuorovaikutusta. Se myös poistaa jännitystä ja rentouttaa erityisesti uusissa tilanteissa, valitsimme leikin siksi myös kehitysvammaisille. Leikkiin pääseminen vaatii iäkkäämmiltä erityistä rohkeutta, mutta onnistuessaan leikki tuottaa monenlaisia positiivisia vaikutuksia. Erityisesti

lapsilla, mutta myös varttuneemmilla ihmisillä leikki rikastuttaa mielikuvitusta. (Räsänen 2008, 300.) Ikä oli odotettua korkeampi, joten jätimme ohjelmasta pois liian vaikeaksi ja mahdottomaksi kokemamme tutustumisleikin, johon olisi liittynyt esimerkiksi hankalia asentoja. Psykkisen kehitysvamman lisäksi vierailamme oli myös eriasteisia liikuntarajoitteita, joita esiintyy noin 20% kaikista kehitysvammaisista (Ikonen 1999, 221). Myös muut iän mukanaan tuomat rajoitteet vaikuttivat päätökseemme siitä, että jätämme toisen leikin pois ohjelmasta.

Taksin saavuttua perille Ouluun noin kello 15:00, tallikappeliin saapui toinen toistaan iloisemman näköisiä ihmisiä. Kättelimme kaikkia yksitellen ja toivotimme tervetulleiksi. Kun takit oli laitettu naukaan ja ihmiset olivat sisällä tallikappelissa, aloitimme toimintapäivämme kahvilla. Kokoontuminen on tärkeää yhteisen hetken alussa, jolloin fyysisesti yhteen kokoontunut ryhmä kohtaa toisensa. Turvallisessa ilmapiirissä syntyy rehellinen ja aito yhteys henkilöiden välille, joka edellyttää erilaisuuden arvostamista ja hyväksymistä. (Mäkinen 2008, 343.)

Kokoontumisen tarkoitus oli olla aidosti läsnä ja luoda rauhallinen, tasa-arvoinen ja luotettava ilmapiiri, jossa jokainen sai vuorollaan sanoa pari sanaa itsestään. Olimme muuttaneet suunnitelmaa jälleen niin, että kahvi olisikin aluksi hyvä keino tutustua. Kerroimme pöydän ja kahvin ääressä, mitä päivän aikana tulisi tapahtumaan. Pidimme myös nimikierroksen, jossa jokainen vuorollaan kertoi itsestään. Kaikki eivät kuitenkaan puhuneet. Kehitysvammaisten ongelmista keskeisin, eli kommunikointitaito oli jäänyt meiltä huomioimatta. Kehitysvammaisilla on omia kommunikointitapoja ja vain läheisimmät ihmiset osaavat niitä lukea ja tulkita oikein. (Ikonen 1999, 258.) Oikein tulkitseminen ja vaikeaselkoiseenkin kommunikointiin vastaaminen ovat äärimmäisen tärkeitä asioita, jotta henkilöä pystytään ymmärtämään oikein. Silloin hän pystyy ilmaisemaan itseään sekä hänen kommunikointinsa kehittyy. Jos viestiin ei vastata, kommunikoinnin kehitys hi-

dastuu ja kehitysvammaisen motivaation taso laskee. (Kaski, Manninen, Mölsä & Pihko 2001, 213.) Puhumattomalla vieraallamme oli mukanaan henkilökohtainen avustaja, joka ymmärsi hänen kieltään ja puhui sitten hänen puolestaan.

Kukin sai puheenvuorollaan etukäteen valmistamamme passin, jossa oli osallistujan nimi ja jonka oli tarkoitus viestittää osallistujille heidän erityisasemaansa päivän aikana. Esittelimme myös itsemme nimikierroksen päätteeksi ja kehotimme rohkeasti tarttumaan hihasta, koski asia sitten mitä tahansa päivään liittyen. Olimme siellä ainoastaan heitä varten. Ilmassa oli hieman jännitystä, iloa, ja rauhallisuutta. Tunnelma oli käsin kosketeltava.

Kun yleiset ohjeet ja toimintapäivän kokonaisuus oli käyty läpi, aloitimme askartelun. Olimme suunnitelleet tehtäväksi jouluseimen arkun muotoiseen rasiaan. Arkku symboloi sisällä olevaa aarretta ja seimellä arkun sisällä oleva Jeesus-lapsi kristinuskon ydintä. Askartelumme oli tarkoitus havainnollistaa päivän teemaa. Ymmärsimme kuitenkin vasta jälkeinpäin, että arkku on symboli, symboli rikkaudesta, joka on kehitysvammaisille varmasti haastava ymmärtää. Lievästikään kehitysvammaisen ei aina ymmärrä symboleita ja varsinainen ajatuksemme saattoi jäädä kohderyhmälle merkityksettömäksi (Kaski, Manninen, Mölsä & Pihko 2001, 188-190). Vaikka pyrimme kaikessa toiminnan suunnittelussa konkreettisuuteen niin, kaikki eivät välttämättä ymmärtäneet ajatuksiamme tässä suhteessa. Toisaalta ajattelimme asian niinkin, että ihmisen mielikuvitukselle tulisi olla tilaa (Mäkinen 2008, 347), eikä kaikkea tarvitse pukea sanoiksi.

Koristelimme puisen arkun servettitekniikalla. Tekniikassa käytettiin serveteistä leikattuja kuvioita, jotka liimattiin decoupe-lakalla pensseliä käyttäen puisen arkun pintaan. Tekniikka oli toisille helpompi ja toisille haastavampi. Saksien käyttö ja voiman käytön hallinta olivat todella haastavia toimintoja joillekin. Hennot ser-

vettikuviot repesivät jos lakkaa laitettiin liikaa tai sitä laitettiin liiallista voimaa käyttäen. Erilaisiin esineisiin tarttuminen ja esimerkiksi saksilla leikkaaminen vaativat hienomotorisia taitoja (Kaski, Manninen, Mölsä & Pihko 2001, 217), joiden kehittyneisyys eriasteisissa kehitysvammoissa vaihtelee. Vaikeuksista huolimatta jokainen koristeli arkkunsa oman tasonsa mukaisesti ja niistä tuli omanlaisiaan.

Kun koristelu oli tehty, askarreltiin Jeesus-lapsi seimen sisälle. Teimme Jeesus-lapsen kankaasta, pumpulista, puupallosta ja tulitikusta. Liimauksessa käytimme kuumaliimapyyssyä, joka osoittautui hyväksi mutta apua vaativaksi toimenpiteeksi. Myös tässä kohdassa tarvittiin hienomotoriikkaa. Kun arkut olivat valmiita sisältä ja päältä olimme aikataulussa, kello oli 16:35. Ilmeet olivat mahtavia, kun teokset olivat valmiita. Toimintapäivän osallistujat katselivat ihailien arkkuja ja niiden sisältä löytyvää aarretta. Tuntui, että ilo kristinuskon suurimman aarteen äärellä oli niin aitoa ja vilpitöntä kuin voi vain kuvitella. Askartelun onnistumisesta kertoivat myös osallistujien kysymykset mitä askarteluille lopuksi tapahtuu, saisivathan he ne itselleen.

Askartelun jälkeen kahvitelimme ja söimme välipalaa. Samalla kun söimme, saatoimme jutella osallistujien kesken ihan tavallisista asioista ja tunnelma oli vapautunut ja rento. Kysymyksistä päätellen seuraavaa tehtävää odotettiin jo innolla, pöydillä oli erilaisia kankaita ja ompelutarvikkeita ja se herätti mielenkiintoa osallistujien kesken. Olimme suunnitelleet pitävämme jouluhartauden kuvaelmana, johon vieraat saivat itse osallistua. Rooli- ja kuvitteluleikit sopivat hyvin kaikille ryhmille, siksi valitsimme sen myös tälle ryhmälle. Koska Raamatunkertomuksiin kuuluu paljon draamallisia osia, ne ovat hyviä roolileikkien aineistoja. (Räsänen 2008, 300.)

Roolien jako sujui mutkattomasti, kukin löysi enkelten ja paimenten rooleista itselle mieluisimman. Seuraavaksi siirryimme valmistamaan esiintymisvaatteet jokaiselle. Olimme hankkineet paljon erilaisia kankaita, joista mielikuvitusta käyttämällä kukin valmisti itselleen vaatteet esitykseen. Kankaat oli hankittu omista varastoista ja mummoloista. Otimme kankaat illan päätteeksi mukaan takaisin kotiin, sillä mukana oli myös hienompia huiveja, ja näin kaikki eivät olisi saaneet valmistamaan roolivaatteita kotiin. Roolin kautta jokainen kertoi tietyllä tavalla tarinaa itsestään. Roolissa jokaisella on mukanaan oma kokemusmaailmansa, jonka hän roolin kautta välittää sekä itselleen että muille. Kokemusmaailmaan vaikuttaa aiemmin opittu tieto ja traditio. (Räsänen 2008, 300.)

Vaatteiden valmistus oli silmin nähden hauskaa vieraillemme. Teimme vaatteet leikkaamalla saksilla lakanoihin pään- ja kädenreikiä. Käytimme erilaisia vöitä, naruja ja hakaneuloja vaatteiden pukemiseen. Olimme valmistaneet omat vaatteemme etukäteen, jotta pystyimme auttamaan vieraitamme niin paljon kuin mahdollista. Toiset saivat tehtyä vaatteet helpommin ja toisia piti auttaa jonkin verran. Kaikki saivat valita mieleisensä kankaat, joihin halusi pukeutua ja kaikki sujui vaivattomasti. Kun vaatteet oli tehty, aloimme harjoitella näytelmää. Ehdimme harjoitella kuvaelman kaksi kertaa, kunnes koitti kenraaliharjoitus, jossa kävimme läpi koko hartauden. Ilmassa oli pientä jännitystä, joka huokui positiivisena innokkuutena osallistujien kesken.

4.2 Illan hartaus seimellä

Kuvaelma alkoi Pekka Asikaisen aloitussanoilla, jonka jälkeen oli vuorossa yksinlaulu kappaleella sydämeeni joulun teen. Laulun jälkeen alkoi toimintapäivän osallistujien suurin osuus kuvaelmassa. Kun tarina alkoi, osallistujien piti kuunnella kohdat, jolloin oli heidän vuoronsa esiintyä eli liikkua paikasta toiseen.

Olimme miettineet hartauden niin, että kenenkään ei ollut pakko tehdä esityksessä mitään, jos esimerkiksi paniikki iskisi. Olisimme voineet antaa myös rooleja, jotka olisivat saaneet vain seistä paikallaan. Kaikki kuitenkin halusivat osallistua näyttelmään ja yhdelle lukutaitoiselle annoimme myös vuorosanat sanottaviksi, jotka nekin tuli sanottua oikeaan aikaan.

Olimme sopineet, että esityksessä näytämme merkkiä, jos joku unohtaa jotain. Paimenet ja enkelit seurasivat tiiviisti merkkejämme ja he onnistuivat kuvaelmasa hienosti. Haastavin kohta esityksessä oli kaikille se, kun he lahjoittivat puiset arkkunsa seimelle, polvistuen Jeesus-lapsen viereen. Halusimme tarjota yksinkertaisista rooleista huolimatta jokaiselle jonkin haasteen tai tavoitteen, jonka he pystyivät toteuttamaan ja näin tarjoamaan onnistumisen elämyksen toimintapäivään osallistujille kehitystasoon katsomatta.

Kuvaelman jälkeen vähäinen yleisö ja vieraamme toivotettiin tervetulleiksi glögi- ja piparitarjoiluun sisälle tallikappeliin. Tapahtuma ei ollut kiinnostanut mediaa hirmuisesti, vaikka esimerkiksi Kalevalle oli hartaudesta ilmoitettu. Olimme myös itse jakaneet mainosta hartaudesta muun muassa kehitysvammaistyön papin kautta. Illalla paikalle oli kerääntynyt itse kutsumiamme läheisiä, muutamia ohikulkijoita, tuomiokapitulin väkeä, veteraaneja ja Oulun kaupungin teatterin tiernapojat, jotka osallistuivat kuvaelmaammekin polvistuen seimelle kunnioittamaan Jeesus-lastaa.

Kahvin ääressä jaoimme vieraillemme lahjakassit, joissa oli Oulun hiippakunnan lahjoittamat seimilehdet, ja he saivat laittaa tuotoksensa kasseihin. Kiitimme osallistujia toimintapäivästä, joka läheni loppua. Olimme päivän aikana ottaneet satunnaisesti valokuvia ja jokaisesta erikseen roolivaatteet päällä. Lupasimme lähettää myöhemmin kuvia vieraillemme postissa, kunhan ne olisi teetetty. Kellon ol-

lessa 19:15 saattelimme vieraamme taksiin kotimatkaa varten ja jätimme heille hyvästit. Meillä molemmilla oli sanoinkuvaamaton olo. Toisaalta haikea, koska päivä oli nyt ohi ja toisaalta levollinen, sillä Maakarın väki teki joulun sydämeen.

4.3 Opinnäytetyön teologinen perusta

Opinnäytetyömme yksi keskeisimmistä tavoitteista oli saada opetettua joulun ydinsanoma toimintapäivään osallistuville kehitysvammaisille. Pyrimme päivän aikana tekemisen ja kokemisen kautta auttaa kehitysvammaisia ymmärtämään joulun ja seimen todellisen, symbolisen merkityksen. Toimintapäivämme sisälsi joulukuvaelman ja hartauden seimellä (LIITE 1), jonka sisältöön paneudumme tässä luvussa. Jouluevankeliumin sisällön, rakenteen, sanoman ja sen soveltamisen apuna käytimme muun muassa Raimo Mäkelän suomentamaa ”Ja tapahtui niinä päivinä, että...” -kirjaa (1986).

4.3.1 Luukkaan ja Matteuksen evankeliumi

Joulua on juhlittu kauan aina 300- luvulta, Konstantinus Suuren ajoilta lähtien (Haahtela & Myllykoski 2006, 339). Senpä takia sekä Matteuksen (Matt 2:1-15) että Luukkaan (Luuk 2:1-20) evankeliumit ovat tulleet tutuksi. Jouluevankeliumi on pidetty historiallisena selontekona Jeesuksen syntymästä, joten näiden kahden evankeliumin eroa ei suuresti ole nostettu päivänvaloon. Ehkä juuri tämän takia monen joulunviettäjän mielikuviin on sekoittunut osia molemmista evankeliumeista.

Luukas kertoo Augustuksen verollepanosta, Jeesus-lapsen syntymästä Betlehemissä sekä paimenista ja heille ilmestyneistä enkeleistä. Matteus puolestaan kes-

kittyy tietäjiin, heidän tuomiinsa lahjoihin ja johdattavaan tähteen. Murhanhimoinen Herodes Suuri on myös yksi Matteuksen evankeliumin päähenkilöistä. Evankeliumissa hän päätyy surmaamaan kaikki kaksivuotiaat ja sitä nuoremmat poikalapset, pyhän perheen paettua Egyptiin. Evankeliumin arvo on kasvanut ajan saatossa niin suureksi, että nyt niitä onkin alettu harmonisoimaan keskenään. (Haah-tela & Myllykoski 2006, 339.) Tästä samasta syystä päädyimme kirjoittamaan har-taudessa käyttämämme joulukertomuksen molempia evankeliumeja mukaillen.

4.3.2 Jouluevankeliumin sanoma ja sovellus

Heti kertomuksen alussa tuodaan ilmi se, mistä joulussa on todella kysymys, Jee-sus-lapsen syntymästä. Jumalan antamasta lahjasta, jollaista emme tule koskaan enää saamaan. Vietetään siis ihmiskunnan ensimmäistä joulua, jolloin Jumala tuli luoksemme ainokaisessa Pojassaan Jeesuksessa Kristuksessa (Mäkelä 1986, 33).

Aivan kuten mekin myös Jeesus tarvitsi huoltajikseen vanhemmat. Isäksi Jumala valitsi Joosefin, hän oli pyhän perheen huoltaja, suojelija ja ennen kaikkea köyhä rakentaja. Luonteeltaan Joosefin kerrotaan olleen oikeudentuntoinen, nöyrä ja Ju-malaa pelkäävä mies, joka oli lähtöisin Betlehemistä. (Mäkelä 1986, 60-65.) Neitsyt Maria eli Jeesus-lapsen äiti oli nasaretilainen ja vähäpätöinen ihminen (Mäkelä 1986, 72-73). Jumala tiesi, että tässä olivat hänen uskolliset palvelijansa, joille Hä-nen antamat velvollisuudet eivät olisi liian suuret.

Juuri tuolloin, kun Marian synnyttämisen aika oli käsillä, sai koko maailma käs-kyn verollepanosta. Jokaisen perheen tuli siis ilmoittautua kotikaupungissaan ja silloin heidät merkittäisiin viranomaisten luetteloihin. (Luuk. 2: 1-6.) Matka oli kulkijoilleen pitkä, koska se tehtiin jalan. Kun he viimein saapuivat Betlehemiin, oli jo pimeää ja matkalaiset hyvin väsyneitä. (Mäkelä 1986, 91.) Kaikkialla leposijat

olivat kuitenkin jo täytetty, ainoastaan erään majatalon tallissa oli tilaa pyhälle perheelle, niinpä he ottivat yösijan vastaan (Kirkon diakoniatyön keskus & Suomen Pyhäkouluyhdistys 1977, 56-57).

Heidän siellä ollessaan tuli Marian synnyttämisen aika ja Jumalan aika, se aika jolloin saimme vastaanottaa kristillisen elämämme suurimman lahjan. Maria synnytti pojan ja kapaloi esikoisensa Josefin asettamien heinien päälle seimeen. (Luuk. 2:6.) Jumala tuli täydellisesti ihmiseksi ja silloin maa sekä taivas kohtasivat, oli joulujen joulu (Mäkelä 1986,110).

Paimenet olivat Jeesus-lapsen synnyinhetkellä vartioimassa laumaansa (Luuk. 2:8). Koruttomasti pukeutuneet paimenet huolehtivat ja johtivat lammasmaumojaan yötä päivää, niin myös tuona ensimmäisenä jouluyönä. Tuota kovaa ja aliarvostettua työtä tekevät tavalliset ihmiset, olivat ensimmäiset, jotka saivat ottaa ilosanoman vastaan (Mäkelä 1986, 122). Toinen seikka, jonka katsotaan olevan syynä paimenten liittämiseen joulukertomukseen, on Jumalan antama merkitys Jeesuksesta kristittyjen hyvänä paimenena (Joh 10:14-16). Nyt oli siis syntynyt uusi paimen, ainoa oikea, joka vartioi, pelastaa ja tuo rauhan sekä siunauksen Jumalan seurakunnalle (Mäkelä 1986, 124).

Yhtäkkiä heidän edessään seisoivat sanansaattajat Herran kirkkaudessa, niin häikäisevässä valonloisteessa, että se sokaisi paimenet (Luuk 2:9). Koska kukaan ei omin silmin voi nähdä todellista Jumalaa, toi tuo kirkas valonloiste ilosanoman paimenille, josta kukaan muu ihminen ei vielä ollut tietoinen. (Mäkelä 1986, 134-135). Teille on tänä päivänä syntynyt vapahtaja, joka on Kristus, Herra, Daavidin kaupungissa (Luuk 2:11). Paimenet kuulivat enkeliltä ne sanat, sen tosiasian, mitä joulu todella on, Jeesuksen syntymäjuhla. Se on vastaus, joka meidän jokaisen kristityn tulee lähimmäisillemme antaa, kun he hämmentyneinä miettivät joulun todell-

lista sanomaa. Meille on syntynyt vapahtaja, emme ole enää hylätyt oman onnemme nojaan. (Mäkelä 1986, 156-157.)

Enkelit katosivat ja paimenet tiesivät sisimmässään mitä piti tehdä ja niin he lähtivät liikkeelle, katsomaan sitä mitä oli tapahtunut. Enkeleiltä he kuulivat, että lapsi oli syntynyt Daavidin kaupunkiin ja sieltä he löysivät tallin ja sen sisältä seimen, jossa kapaloitu Jeesus-lapsi makasi. (Luuk 2:11-16.)

Myöhemmin seimelle saapuivat myös kolme tietäjää, jotka Matteus tuo julki omassa evankeliumissaan. Löytääkseen oikealle tallille oli tietäjien ollut määrä seurata taivaan suurinta ja kirkkainta tähteä. Ja taivaan kirkkainta tähteä seuraten, he löysivät tiensä siihen talliin, jossa Jeesus-lapsi lepäsi. (Matt 2:1-11.) Tietäjät kaimoivat matkatavaroistaan esille upeimmat rasiat, jotka heillä oli mukanaan ja lahjoittivat ne lapselle. Kaukaiset vieraat kertoivat, kuinka he olivat saaneet tietää lapsen syntymästä. He iloitsivat siitä, että olivat löytäneet perille ja saaneet antaa lahjansa vastasyntyneelle. (Kirkon diakoniatyön keskus & Suomen Pyhäkouluyhdistys 1977, 56-57.)

4.3.3 Seimihartaus ja sen merkitys

Hartaudessa toimintapäivän osallistujat pääsivät itse kokemaan joulun sanoman Raamatussa esiintyvien ihmisten rooleissa. Aloitus sanojen ja laulun jälkeen kertoja aloitti joulukuvaelman ja enkelit sekä paimenet eläytyivät kertomuksen mukaisella tavalla.

Hartauden myötä kaikki toimintapäivään osallistuneet pääsivät seimelle hiljentymään ja muistelemaan joulun todellista merkitystä. Jokainen toimintapäivään osallistunut henkilö sai läsnäolollaan kunnioittaa joulun suurinta lahjaa, jonka ih-

miskunta on Jumalalta saanut, Jeesus-lapsen syntymää. Kuvaelman lopuksi Oulun kaupungin tiernapojat osoittivat kunnioitusta kumartamalla seimelle, tuoden samalla arvokkaimmat lahjansa Jeesus-lapselle. Samalla tavalla kumartuen osoittivat kuvaelmarooliensa takana olevat kehitysvammaiset kunnioitusta ja kiitosta seimellä antaen itse askartelemansa lahjat Jeesus-lapselle. Kun toimintapäivän osallistujat kävivät seimelle viimeistä kertaa, päivän niin sanottu kaari sulkeutui. Jokainen risti kätensä ja yhdessä rukoilimme kiitoksen onnistuneesta päivästä Marjan kirjoittaman rukouksen sanoin. *Kiitos rakas Jumala, illasta kylmenevästä. Kiitos koko päivästä, ihmisistä jotka olivat läsnä. Kiitos isä taivainen, matkastamme tästä. Ilosanomasta ihmisten, lahjasta tärkeimmästä. Kiitos rakas Jumala, juhlasta Jeesuksen. Kiitos lahjoista ystävien, sekä muiden läheisten. Kiitos isä taivainen, elämyksestä tästä. Päivästä teit ikimuistoisen, tiedän että olit läsnä.*

5 TOIMINNAN ARVIOINTI

Keräsimme palautetta toimintapäivästämme sekä kirjallisesti kyselylomakkeella (LIITE 5) että palautekeskusteluissa. Työelämäohjaajamme hiippakuntas sihteeri Pekka Asikainen halusi pitää kanssamme palautekeskustelun, jossa hän suullisesti kertoi arvionsa päivän kulusta. Annoimme hänelle myös mahdollisuuden kirjallisen palautteen antamiseen samanlaisella kyselylomakkeella (LIITE 5). Maakarista tulleet avustajat halusivat antaa palautetta sekä suullisesti että kirjallisesti. Maakarissa tapahtunut palautekeskustelu oli yhteinen osallistujille, avustajille ja meille toimintapäivän vetäjille.

Keskustelussa kävimme läpi saman kyselylomakkeen kuin olimme antaneet kirjallisenakin, kaikki saivat vuorollaan sanoa sanottavansa. Osallistujista oli paikalla kaksi yhdeksästä ja lisäksi muilta osallistujilta oli kysely palautetta etukäteen, joka kerrottiin meille suullisesti. Suulliset palautteet on kirjoitettu auki tämän luvun alle. Hiippakuntas sihteeri Pekka Asikaisen palaute on käytetty hänellä luettava ja hän on näin hyväksynyt sen oikeellisuuden. Maakarin palautteen paikkansapitävyys tarkistettiin palautekeskustelun jälkeen niin, että me kerroimme mitä olimme saaneet kirjattua ylös.

5.1 Osallistujien palaute

Toimintapäivän ajankohta, se että päivä sijoittui viikonlopulle ja oli joulun aikaan, tuntui vieraista erityisen hyvältä. Vieraat sanoivat sään olleen puolellamme ja matka pikku bussilla Kalajoelta Ouluun sujui ongelmitta. Tilat olivat toiminnalle juuri sopivat ja ulkona seimi, valot ja tunnelma olivat vieraiden mielestä mieleen-

painuvia. Toimintapäivän tarjoilu piti sisällään kahvia, mehua, glögiä, piparia sekä sämpylöitä. Se tuntui olevan riittävä ruokailu päivälle.

Joulun perimmäinen sanoma tuli vieraille ilmi toimintapäivän yleisesti vallitsevasta ilmapiiristä. Se oli kiireetön, lämmin ja huomioonottava. Tarkasti valitut toiminnot, draama ja pukeutuminen sekä seimen askartelu ja sen lahjoittaminen Jeesus-lapselle, vahvistivat kristillisen sanoman esille tuloa. Joulun pääsanoma tuli ilmi pitkin päivää toiminnan, puheen ja kokemusten kautta.

Kehitysvammaisten taso oli hyvin huomioitu askarteluissa, sillä ne olivat muunneltavissa vaikeammaksi ja helpommaksi vieraiden kyvykkyyteen nähden ja aikaa toimintoihin oli varattu juuri tälle ryhmälle sopivasti. Ohjaus oli vierailijoiden mielestä selkeää ja sitä sai tarpeeksi tarvittaessa.

Ainoa kehittämis ehdotus vieraiden puolelta tuli etukäteistiedotukseen liittyen. Esimerkiksi olisi ollut hyvä tiedottaa etukäteen, mikä yhteislaulu hartaudessa esitetään, jotta vieraat olisivat voineet siihen valmistautua.

Toimintapäivästä jäi vieraille parhaiten mieleen päivän tunnelma ja ympäristö sekä seimi ja siihen liittyvä askartelu. Vielä palautteessakin Maakarinn väki kiitteli toimintapäivän järjestäneitä opiskelijoita ja Oulun Hiippakunnan tuomikapitulia ja hiippakunta sihteerii, Pekka Asikaista. He toivoivat, että Tuomiokapituli järjestäisi tällaisia toimintapäiviä myös jatkossa.

5.2 Avustajien palaute

Avustajilla jäi päällimmäisenä toimintapäivästä mieleen, että se oli toimiva kokonaisuus. Ajankohta olisi voinut olla hieman eri. Joulun aika ja erityisesti lauantai-

päivä ovat muutenkin ihmisille kiireisiä, niinpä paikalle tuleminen tuotti hieman erityisjärjestelyjä. Myös kellonaika oli melko myöhäinen, vierailijat olivat kotoon Kalajoella vasta noin 21.30 aikaan. Myöhäinen aika ja sen mukanaan tuoma pimeä kuitenkin tukivat positiivisella tavalla tapahtuman tunnelmallisuutta. Ajan myöhäisyydestä huolimatta aikataulu oli päivän aikana sopiva, kiirettä ei tullut missään vaiheessa, mutta ei myöskään ollut liikaa aikaa oleskeluun, joka olisi voinut aiheuttaa levottomuutta. Avustajien mielestä oli hyvä, että kävimme askartelemaan heti ja että tekemistä oli koko ajan. Erityisesti oli mukavaa, että kaikilla oli mahdollisuus osallistua. Tunnelma oli hyvä ja välitön. Yhteishenki löytyi ja säilyi, tämä ei ohjaajien mukaan ole kyseisen ryhmän kanssa aina itsestäänselvyys. Avustajat olivat myös mielissään siitä, että toimintapäivään oli kutsuttu juuri kehitysvammaisia ja juuri heille annettiin mahdollisuus itsensä toteuttamiseen ja riemuun.

Järjestelyistä jäi yleisesti onnistunut kuva. Kyydit oli hoidettu avustajien mielestä hyvin ja mukavaa oli myös se, että toinen meistä toimintapäivän vetäjistä lähti kyytiin jo Kalajoelta. Tarjolla olisi voinut olla lämmin ruoka, koska päivä oli pitkä. Sämpylät eivät välttämättä tehneet kaikkia kylläisiksi. Tilat olivat sopivat, eivät liian pienet eivätkä liian isot. Ryhmään nähden avustajia ja ohjaajia oli tarpeeksi. Askartelussa toisille tuotti ongelmia hienomotoriset asiat, tätä olisi voitu helpottaa jollain tapaa. Kuitenkin apua oli tarjolla ja kaikki saivat arkkunsa tehtyä. Jokainen teki askartelun oman tasonsa mukaan. Osalle askarteluun olisi voinut olla hieman enemmän aikaa ja toisille aika riitti hyvin. Ohjeistuksemme oli ohjaajien mukaan riittävää ja selkeää. Ohjeet olivat avustajien mielestä ennen kaikkea tarpeeksi yksinkertaiset.

Kuvaelman tekoon aikaa oli varattu tarpeeksi. Se, että kehitysvammaisilla oli mahdollisuus liikkua kuvaelman harjoittelun ja virallisen esityksen aikana vähensi

levottomuutta ja keskittymisvaikeuksia. Avustajien mielestä kuvaelma olisi ollut kuitenkin vakuuttavampi kokemus, jos paikalla olisi ollut enemmän yleisöä. Avustajia olisi pitänyt tiedottaa tarkemmin koko toimintapäivästä ja sen tapahtumista. He eivät esimerkiksi tieneet, että ovat ryhmänsä kanssa päivän ainoita osallistujia. Avustajat olisivat myös mielellään kertoneet osallistujistaan lisää muun muassa iän ja erityispiirteet ennen toimintapäivää. He olisivat myös halunneet tarkemman määritelmän siitä, minkä tasoisia ja ikäisiä osallistujia halusimme toimintapäivään mukaan.

5.3 Hankkeistajan palaute

Toimintapäivästä päällimmäisenä jäi päivän ohjelmaan osallistuneella Pekka Asi-kaisella tunnelma, aito ilo ja joulun tuntu, joka huokui niin osallistujista kuin upeista Tuomiokapitulin Tallikappelin puitteista. Puhelimessahan yksi osallistujista tuumasikin olevansa virkistäytymispäivässä! Ennakko-odotukset toimintapäivän suhteen olivat hankkeistajalla odottavat ja avoimet. Kyseenalaista oli, millaiset opiskelijat järjestäjiksi olivat lupautuneet ja mitä uutta he toisivat jouluseimelle mukanaan. Hankkeistajan oli helppo antaa järjestäjille vapaus toteutukseen, koska heti alkupalaverin esittelystä aina toimintapäivän illan hartauden loppurukoukseen kokonaisuus oli niin valmiiksi mietitty. Hankkeistajan odotukset ylittyivät. Toimintapäivän järjestelyt oli kokonaisuudessaan hoidettu moitteettomasti. Tilat antoivat hyvän jalustan toiminnalle, mutta myös tunnelmalle. Ohjaajien ohjeistus ja ohjaus oli selkeää ja sopi hyvin kehitysvammaisten kanssa toimimiseen. Kehitystason valinta oli onnistunut hyvin ja tehtävien haasteellisuus oli sopiva ja lisäksi muunneltavissa. Myös aika ja mitta olivat juuri tälle ryhmälle sopivat.

Kristillisen kasvatuksen näkökulmasta katsottuna oltiin asian ytimessä. Joulunsa-noma tuotiin elämyspedagogiikan kautta vahvasti kehitysvammaisten tietoon.

Joulunsanoma askarrettiin aarrearkkuun ja jokainen sai valmistella omat esiintymisasunsa, jotta voisi mahdollisimman konkreettisesti sulautua joulunsanomaan seimen äärelle. Osallistava oppiminen oli hyvä ja toimiva keino kehitysvammaisten parissa, mutta todella käyttökelpoinen opetusmenetelmä myös muiden parissa. Toimintapäivä oli niin pitkälle ja loppuun asti mietitty ehjä ja valmisteltu kokonaisuus, että siitä kannattaa tehdä valmis konsepti, jota jokainen jouluseimen omaava seurakunta voi hyödyntää ulkomaita myöten.

Kehittämiskohteita hankkeistaja joutui hieman pohtimaan. Kehitysvammaisten ohjaajille voisi antaa enemmän vastuuta ja näin ollen myös tiedottaa paremmin niin ohjaajia kuin osallistujiaakin, kenties myös lehdistöä. Jatkossa Oulun tuomio-
kapitulin jouluseimellä tulee todennäköisesti olemaan yhtenä tämän kaltainen toimintapäivä ja olisi hyvä, että tästä kokonaisuudesta koottaisiinkin valmis jouluhartauspaketti toiminnan ja draaman kautta aarteiden äärelle, joulun ydinsanomaan.

5.4 Itsearvointi

Toimintapäivän ennakkojärjestelyihin ja niiden hoitoon olimme tyytyväisiä, mitään suuria unohduksia ei esimerkiksi tullut. Tiloihin olimme erityisen tyytyväisiä, sillä tallikappeli oli tunnelmallinen tila, mutta kuitenkin korkea ja tarpeeksi tilava noin viidentoista hengen työskentelyä varten. Kyytijärjestelyt hoituivat helposti, koska saimme Toimintakeskus Maakarinen yhteistyöhenkilöltä taksiyrittäjän yhteystiedot. Ajankohtaan emme valitettavasti voineet vaikuttaa, se oli tuli suoraan hankkeistajaltamme ja se olikin lähtökohtana koko päivän suunnittelulle.

Todellisen haasteen muun muassa suunnittelulle asetti osallistujien hankala löytäminen toimintapäivään. Se vaikeutti esimerkiksi päivän ja ohjelman suunnitte-

lua, ruokatilauksia, yhteydenpitoa yhteistyötahoihin, oikeastaan se jarrutti koko toimintapäivän järjestämistä ja aiheutti sen, että kaikkeen emme voineet varautua.

Joulukertomuksen sanoma pyrittiin tuomaan osallistujille niin tunnelman, tekemisen kuin suullisenkin viestinnän kautta. Onnistuimme hyvin rauhallisen ja jouluisen tunnelman luomisessa ja askartelut, kuvaelma sekä koko hartaus oli sanoman ydintä. Se minkä huomasimme vasta jälkeempäin, oli sanoman vahva symbolinen merkitys, joka saattoi osalle ryhmästä jäädä liian abstraktille tasolle. Päivän aikana puhuimme kyllä joulun sanomasta ja siitä aarteesta, suuresta lahjasta, jonka Jumala meille jouluna antoi. Osallistujien pääasiallinen keskittyminen kohdistui kuitenkin varsinaiseen tekemiseen ja kokemiseen. Ehkäpä jälkeempäin olisi voinut olla yhteinen tapaaminen, jossa olisimme koko ryhmän kanssa voineet keskustella enemmän kristillisen kasvatuksen tuomasta opillisesta sanomasta.

Kehitysvammaisten rajoittuneisuus oli huomioitu askartelutehtävässä niin, että sitä pystyi muokkaamaan kehitystasoon nähden vaativammaksi ja helpommaksi. Olimme kuitenkin sivuuttaneet sen tosiasian, että hienomotoriikka ei kaikilla toimi yhtä hyvin. Olimme miettineet esimerkiksi sitä mahdollisuutta, että saksien käyttö voi olla hankalaa mutta emme tehneet mitään helpompaa ohjelmaa siitä huolimatta. Olimme kuitenkin sitä mieltä, että huolimatta saksien käytön vaikeudesta myös he, joilla vaikeuksia oli, saivat tehtyä mahtavat askartelut. Ja niistä tuli ennen kaikkea omannäköisiä. Aikaa olisi voinut olla muutamille henkilöille enemmän askartelun teossa mutta toisille taas aika oli juuri sopiva.

Kuvaelmassa olimme valmistautuneet siihen, että esiintyjillä voi tulla ramppikuume ja ei ole välttämättä yhtään halukasta osallistujaa. Valmistuimme myös siihen, että lukutaidottomuus voi olla este vuorosanojen lukemiselle. Hartauden olisi voinut pitää ilman eläviä enkeleitä ja paimeniakin. Meidän onneksemme

ramppikuume ei vaivannut vierailijoitamme, sen sijaan meillä olisi voinut olla vaikka enemmänkin vuorosanoja tarjolla. Emme pystyneet loppujen lopuksi tarjoamaan kuin kahdet vuorosanat, vaikka halukkaita esiintyjiä olisi ollut enemmänkin. Osallistujille olisi voinut olla esimerkiksi soittimia, jotta heitä olisi saatu kuvaelmaan kattavammin mukaan ja näkyvämpään rooliin.

Kuvaelmaan olimme suunnitelleet, että enkelit ja paimenet polvistuvat seimen ääreen ja antavat askartelemansa arkut Jeesus-lapselle lahjaksi. Polvistuminen oli liikuntarajoitteisille hankalaa ja tämä asia meiltä oli jäänyt huomiotta suunnittelussa. Se, että kaikki eivät polvistuneet, ei haitannut lopputulosta mutta tuntui, että meidän olisi pitänyt kuitenkin valmistautua siihen jotenkin. Esimerkiksi niin, että lahja Jeesus-lapselle vain annettaisiin eikä polvistuttaisi ollenkaan. Esiintymisvaatteiden teossa olimme valmistautuneet auttamaan mielestämme hyvin, sillä se tapahtui todella nopeasti ja vaivattomasti. Vaatteiden valmistus oli kaiken lisäksi huippuhauskaa.

Tehtävien ohjeistuksen olimme miettineet mahdollisimman yksinkertaiseksi ja lyhyeksi, jotta se olisi selkeää. Olimme osallistujia varten koko toimintapäivän ajan käytettävissä ja autoimme motorisissa toimenpiteissä aina tarvittaessa. Askartelussa käyttämämme serviettitekniikka oli joillekin osallistujista haastava ja siinä kohtaa tekniikan ja ohjeistuksen olisi voinut antaa erilailla.

Kehitysvammaisten mukana tulleet avustajat olisimme halunneet ohjeistaa tarkemmin päivän kulusta ja temasta yleisesti ottaen. Toimintapäivän kuluessa huomasimme myös, että avustajat olisivat voineet keskittyä meidän rinnalla pelkästään avustamaan osallistujia askartelussa, annoimme nimittäin avustajillekin mahdollisuuden askarrella itselleen arkut auttamisen lomassa.

6 POHDINTA

Tässä viimeisessä luvussa haluamme tuoda julki omia ajatuksiamme opinnäytetyön tekemiseen liittyen. Kerromme pohdintaosiossa mietteitämme aina opinnäytetyön aiheen kuulemisesta, kirjoitusprosessin päättämiseen saakka ja kuinka koko prosessi meidän omasta näkökulmastamme onnistui. Pohdintaosuuden lopuksi kerromme ajatustyöstämme opinnäytetyön kehittämiseen ja tulevaisuuteen liittyen.

Alusta asti olemme tienneet, että valmistumistamme edeltää opinnäytetyö, jossa tulemme konkreettisella tavalla todistamaan, että olemme valmiita työelämään. Opinnäytetyössämme meidän tulisi jo osata soveltaa saamaamme tietoa ja oppia toimimaan tosielämän tilanteissa. Tiesimme jo toisen opiskeluvuoden alettua molemmat, että opinnäytetyömme tulisi olemaan toiminnallinen ja muutenkin halusimme opinnäytetyömme olevan konkreettisesti merkityksellinen, ei siis pelkkää tutkimusta.

Saimme kuulla tästä toiminnallisesta aiheesta alun perin omasta oppilaitoksestamme ja mielenkiinto heräsi heti, vaikka paljon alustavaa tietoa työstä emme etukäteen saaneetkaan. Meitä kiehtoi erityisesti hankkeistajan antamat vapaudet työtä kohtaan ja se, että saimme luovasti omien näkemystemme pohjalta tehdä tätä toiminnallista opinnäytetyötä. Motivaatiomme oli suuri työtä kohtaan.

Kun palaamme kehittämistehtäviin kaiken tehdyn työn jälkeen, voimme todeta, että kehitysvammaisten oppimisen huomioiminen oli vaihtelevaa. Olimme toisaalta osanneet aavistaa, mitä ongelmia vieraiden kanssa voisi tulla, mutta toisaalta taas emme olleet huomanneet kaikkea. Olisimme myös voineet huomioida kohde-

ryhmäämme paremmin, jos olisimme saaneet sen tietoon aikaisemmin ja olisimme ehtineet tiedustelemaan osallistujien taustoja ja toiveita.

Saimme luotua vieraillemme ennen kaikkea iloisen elämyksen joulunsanomasta. Toimintapäivässä ei ollut läsnä yhtään surullista ilmettä. Ajattelimme elämyksellisyyden myös niin, että se on jokaisen henkilökohtainen asia, mitä he kokivat seimellä. Jokainen kuitenkin koki jotain ja se tapahtui joulun ydinsanomana äärellä. Oli se sitten iloa siitä, että olimme kaikki yhdessä tai siitä, että sämpylä maistui niin hyvälle, mutta varmasti jokainen koki jotain. Näin syntyi yksi elämys muiden joukkoon. Elämyksellisyyden, yhteistoiminnallisen oppimisen ja kokemuksellisen oppimisen kirjallisuuslähteet auttoivat tämän kehittämistehtävän avaamisessa.

Kun aloimme miettiä, miten loisimme mielenkiintoista toimintaa kehitysvammaisille, meidän täytyi olla jo hieman perillä siitä, miten kehitysvammaiset oppivat parhaiten ja mihin he kykenevät tai mikä on heille mielekästä. Kehitysvammaisuudesta on paljon kirjallisuutta ja tehtävämme oli poimia niistä juuri meidän kehitystehtäviimme sopivat. Mielestämme löysimme kehitysvammaisuudesta sopivasti monipuolista kirjallisuutta. Yritimme luoda päivästä opetuksellisen, mutta ei esimerkiksi koulupäivään verrattavaa. Työskentelimme monella tavalla joulun ydinsanomana äärellä, teimme sitä käsin, elimme joulukertomuksen läpi, katsoimme ja kuulimme sitä. Saimme toimintapäivästä mielekkään, jossa oli suuri sisältö. Kirjallisuus kristillisen kasvatuksen työtavoista oli tässä kohtaa hyvä kirjallisuuslähde.

Opinnäytetyöstä jäi meille prosessina paljon uutta tietoa ja ennen kaikkea erityinen kokemus. Opinnäytetyö kaikkine vaiheineen kasvatti meitä niin ammatillisesti kuin henkilökohtaisesti muun muassa vastuunkannon, aikataulutuksen, ohjauksen, kärsivällisyyden ja huolellisuuden näkökulmista. Teimme opinnäytetyömme

aikana paljon asioita oikein ja toisaalta taas olisimme voineet tehdä useita asioita eri tavalla. Esimerkiksi vuorovaikutus yhteistyötahojen välillä alkoi jo loppuajasta sujua ammattimaisesti. Asiallisuus esimerkiksi puhelinkeskusteluissa kehittyi koko opinnäytetyöprosessin ajan. Työn määrä muodostui odotettua suuremmaksi ja se vaati myös henkisesti paljon. Esimerkkinä voidaan pitää stressin ja paineiden sietokyvyn kestämistä ja motivaation ylläpitämistä läpi koko prosessin. Opimme myös paljon yhteistyötahojen ja luotettavien yhteyshenkilöiden merkityksestä ja siitä kuinka tärkeää yleensäkin verkostoituminen työelämässä on.

Tulevaisuudessa Oulun tuomikapitulin seimitoimintaa voidaan kehittää muun muassa kaupunkisuunnistuksen tai jouluvaelluksen suuntaan. Tällaista projektia voisi olla toteuttamassa eri yhteistyötahoja esimerkiksi opiskelijoita eri kouluista tai eri ammattialojen osaajia kuten kanttorit, nuorisotyöntekijät, diakonit ja papit. Projektista saataisiin tämän päivän vaatimuksia vastaava kokonaisuus ottamalla mukaan myös tekniikkaa, yhdistämällä valoja, ääniä ja jopa matkapuhelimien gprs-toimintoja. Jos projekti olisi tämän kaltainen, eikä esimerkiksi samanlainen kuin järjestämämme toimintapäivä, pystyttäisiin ohjelmaa tarjoamaan huomattavasti suuremmalle joukolle.

LÄHTEET

Asikainen, P. 2011. Seuraa Tähteä!. Valkonauha 4, 6-7.

Astley, J. 1994. The Philosophy of Christian religious education. Birmingham: Religious Education Press.

Haahtela, H. & Myllykoski, M. 2006. Rohkeasti raamattuun. Helsinki: Gummerus kirjapaino Oy.

Ikonen, O. (toim.) 1999. Kehitysvammaisten opetus. Mitä ja miten? 2.painos. Helsinki: Hakapaino Oy.

Kaski, M., Manninen, A., Mölsä, P. & Pihko, H. 2001. Kehitysvammaisuus.1.-2.painos. Helsinki: Werner Söderström Oy.

Kaski, M. 2002. Kehitysvammaisuuden kuva. WWW-Dokumentti. Saatavuus: http://www.finnanest.fi/files/sulat_kaski.pdf Luettu 2.9.2011.

Kirkon diakoniatyön keskus & Suomen Pyhäkouluyhdistys, 1977. Sinua varten – Uskontoetkiä kehitysvammaisten ryhmille. Helsinki: Lasten keskus oy.

Kirkkojärjestys 9.11.2002/1275.

Kirkkolaki 30.12.2003/1274.

Muhonen, M. & Tirri, K. 2008. Mitä on kristillinen kasvatus? Teoksessa J. Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus/ LK-kirjat, 63-82.

Mäkelä, R. (suom.) 1986. ”Tapahtui niinä päivinä, että...”. Pieksämäki: Raamattutalo.

Mäkinen, A. 2008. Lattiakuvat-käytännön uskonnonpedagogiikkaa. Teoksessa J. Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus/ LK-kirjat, 339-349.

Niemistö, R. 2002. Ryhmän luovuus ja kehitysehdot. Tampere: Palmenia-kustannus.

Oulun Hiippakunta. 2009. Uskoa pohjoiseen. Esite, 3-8.

Räsänen, A. 2008. Kristillinen kasvatus teoriassa ja käytännössä. Teoksessa J. Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus/ LK-kirjat, 287-304.

Saloviita, T. 2006. Yhteistoiminnallinen oppiminen ja osallistava kasvatus. Juva: PS-kustannus.

Sandsmark, S. 2002. A Lutheran perspective on education. *Journal of education and Christian belief* 6, 97-105.

Seppälä, J. 1988. Opettava ja kasvattava kirkko. Helsingin yliopisto. Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.

Vehmas, S. 2005 Vammaisuus. Johdatus historiaan, teoriaan ja etiikkaan. Helsinki: Gaudeamus Kirja.

Väisänen, L. & Luodeslampi, J. (toim.) 2009. Jouluseimen tarina. Helsinki: LK-kirjat/Lasten Keskus.

RIKKAAMMAKSI JOULUSEIMEN ÄÄRELLÄ
Toimintapaketti jouluseimen yhteyteen
Marja Rajaniemi & Jenni Kujala

Askartelu ja hartausmateriaali

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminta ja nuorisotyö

Joulukuu 2011

SISÄLLYS

AIKATAULUT	2
Toimintapäivä	2
Seimihartaus.....	2
ASKARTELU OHJE JOULUN AARRE	3
KUVAELMA	6
RUKOUS	8

AIKATAULUT

Toimintapäivä

15:00 Saapuminen Oulun tuomiokapitulille

15:15 Nimikyltit ja leikki, tervetuloa sekä kerrotaan päivän ohjelmasta

15:30 Keskustelua ja vuorovaikutusta joulun mielikuvista

(askarrellaan lahja vastasyntyneelle)

16:30 Kahvi ja purtavaa

17:00 Kuvaelman läpikäynti, roolijako ja vaatteiden valmistus

17:50 Kenraaliharjoitus

18:30 Jouluhartaus/kuvaelma

n. 18:45 Glögitarjoilu

Seimihartaus

Aloitussanat

Laulu: Näin sydämeeni joulun teen

Osallistava joulukuvaelma

Rukous

Yhteislaulu: Maa on niin kaunis

Loppusanat

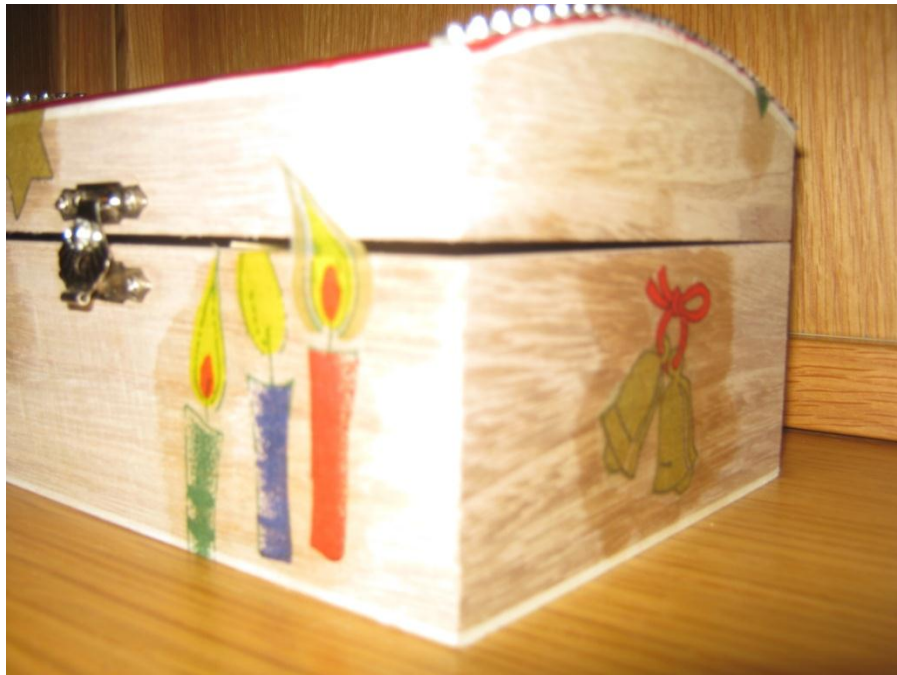
ASKARTELU OHJE: JOULUN AARRE

Tehtävänä on askarrella Jeesus-lapsi, seimi puisen rasian sisälle ja koristella rasia aarrearkun näköiseksi. Rasia symboloi sisällä olevaa aarretta ja seimellä arkun sisällä oleva Jeesus lapsi kristinuskon ydintä. Askartelun tarkoitus on havainnollistaa päivän teemaa. Askartelun voi tehdä joko yksistään tai liittää sen osaksi joulu-kuvaelma esitystä, lahjana Jeesus-lapselle annettavaksi.

Materiaalit:

- askartelualusta
- sakset
- siveltimiä
- pieniä annoskuppeja
- decoupe -lakkaa
- kuumaliimapistooli
- servettejä
- erilaisia koristeita esimerkiksi paljetteja, tarroja ja nauhoja
- valkoista kangasta
- puupalloja
- musta ja kulta tussi
- kimalleliimoja
- tulitikkuja
- pumpulia
- kuivia olkia

Koristele puinen arku servettitekniikalla. Tekniikassa käytetään serveteistä saksilla leikattuja kuvioita, jotka liimataan decoupe-lakalla pensseliä käyttäen puisen arkun pintaan. Leikkaa haluamasi kuva servetistä ja poista servetistä ylimääräiset kerrokset, vain ylimmäinen painettu kerros käytetään. Asettele kuvio oikealle paikalle ja levitä servettilakkaa siveltimellä kuvion keskeltä reunoja kohti. Jos työhön jää paljon ilmakuplia, käy työ läpi varovasti siveltimellä. Mitä suurempi kuvio, sitä tarkempi on oltava siinä, ettei kuvio veny ja ettei ilmakuplia jää runsaasti.

Kun haluamasi kuviot on lakattu voit vielä koristella rasian muistuttamaan aarre arkkua erilaisin paljetein ja nauhoin. Lopuksi voit lakata halutessasi koko työn servettilakalla. Vesiohenteisena lakkana servettilakka kuivuu nopeasti, työ on täysin kuiva parissa tunnissa.

Lopuksi askarrellaan Jeesus-lapsi seimen sisälle. Jeesus-lapsi tehdään kankaasta, pumpulista, puupallosta ja tulitikusta. Ota reiällinen puupallo ja tulitikku, liimaa ne yhteen kuumaliimalla ja saat profiilin luotua. Kieritä pumpulia tulitikun ympärille lapsen vartaloa muistuttamaan ja kapaloi lapsi valkoisella kankaalla. Liimauksessa on hyvä käyttää kuumaliimapyssyä, sillä silloin ei tarvitse varata aikaa liiman kuivumiseen. Aseta lopuksi arkun sisälle hieman olkia pehmukkeeksi ja aseta Jeesus-lapsi seimeen makaamaan, voit lopuksi piirtää tai koristeliimalla lisätä tähden arkun kannen sisäpintaan Betlehemin tähteä kuvastamaan.

KUVAELMA

Mukaillen Luuk. 2:1-20

Hyvin kauan sitten, kun vietettiin ensimmäistä joulua, Jeesus lapsi syntyi maailmaan. Jumala rakasti ihmisiä niin paljon, että päätti antaa meille ihmisille suuren lahjan, Jeesuksen.

Jeesus syntyi pienenä vauvana aivan kuin mekin ja tarvitsi huoltajikseen vanhemmat. Jumala valitsi Jeesukselle äidiksi Maria nimisen naisen ja isäksi Joosefin, he asuivat Nasaret-nimisessä kaupungissa.

Tuli käsky että kaikki kansat oli verolle pantava ja raskaana olevan Marian sekä Joosefin oli lähdettävä pitkän matkan päähän Betlehemiin. Matka Betlehemiin kesti useita päiviä, mutta kun koitti ilta jolloin Betlehemin kaupungin valot loistivat edessä, he olivat onnellisia. Oli yö ja monet talot olivat jo aivan pilkkopimeinä. Yhden majatalon ikkunasta loistivat kuitenkin valot kirkkaina ja he riensivät kolkuttamaan oveen. Josef selitti talon isännälle, että he tarvitsisivat majapaikkaa. Isännän majatalo oli kuitenkin täynnä eikä yösijaa sisältä löytynyt. Isäntä näki kuinka kovasti Maria ja Josef tarvitsivat leposijaa ja keksi että eläinten suojaan he voisivat mennä yön ajaksi. Maria ja Josef olivat kiitollisia vaatimattomasta yösijasta.

Jumala oli päättänyt että juuri tänä yönä Maria synnyttäisi pojan, vaatimattomaan talliin, jossa ei ollut edes vuodetta vastasyntyneelle. Josef nosti olkia pehmukkeeksi eläinten ruokakaukaloon eli seimeen ja Maria asetti kapaloidun lapsen siihen

nukkumaan. Koko kaupunki nukkui, eikä kukaan ihmisistä vielä tiennyt että Jumalan poika oli tänä yönä syntynyt. Ainoastaan tähdet loistivat taivaalla ja valaisivat tallia. (Laulu: Heinillä härkien)

Kaupungin ulkopuolella olivat paimenet työssään. Kun paimenet katselivat tähtiä, yhtäkkiä taivaalle syttyi suuri kirkas valo, jonka keskeltä he saattoivat erottaa hahmon. Se oli enkeli, joka toi heille ilosanomaa. ”Teille on tänä päivänä syntynyt vapahtaja, joka on Kristus, Herra, Daavidin kaupungissa. Enkelin ilmoittaessa ilosanomasta hänen ympärilleen ilmestyi suuri joukko toisia enkeleitä, jotka yhdessä sanoivat: Kunnia Jumalalle korkeuksissa, ja maassa rauha ihmisten kesken, joita hän rakastaa. Pian enkelit katosivat taivaalta ja kirkas valo sammui.

Paimenet olivat ihmeissään tapahtuneesta, kunnes yksi paimenista ehdotti, että he menisivät yhdessä Betlehemiin katsomaan mitä on tapahtunut. Heidän perille päästyään oli edelleen pimeää, ainoastaan yhdestä tallista kajasti valoa. Paimenet menivät tallin ovelle ja katsoivat sisälle, siellä he näkivät Marian ja Josefin kumartuneena katsomassa pientä lasta. Paimenet astuivat varovasti aivan seimen viereen ja he ymmärsivät että he olivat tulleet oikeaan paikkaan, siihen paikkaan josta enkelit olivat puhuneet. He polvistuivat seimen ympärille, panivat kädet ristiin ja kiittivät Jumalaa tästä lapsesta.

Myöhemmin seimelle saapui myös tietäjiä. Löytäkseen oikealle tallille oli tietäjien ollut määrä seurata taivaan suurinta ja kirkkainta tähteä joka viimein pysähtyi sen tallin päälle jossa Jeesus-lapsi nukkui. Maria ja Josef ihmettelivät suuresti kuninkaan näköisten tietäjien käytöstä, sillä samalla tavalla kuin paimenetkin olivat he polvistuneet seimen ääreen. (myös tietäjät polvistuivat Jeesus-lapsen seimelle.)

Tietäjät kaivoivat matkatavaroistaan esille upeimmat rasiat, jotka heillä oli mukanaan ja lahjoittivat ne lapselle. Kaukaiset vieraat kertoivat, kuinka he olivat saaneet tietää lapsen syntymästä. He iloitsivat siitä, että olivat löytäneet perille ja saaneet antaa lahjansa vastasyntyneelle.

Tänään mekin olemme saapuneet seimelle, hiljentyään ja muistamaan joulun todellista merkitystä. Emme jää yhtään huonommiksi paimenille tai tietäjille, jotka tuolloin ensimmäisenä jouluna saapuivat kunnioittamaan joulun suurinta lahjaa, Jeesus-lapsen syntymää. Jokainen meistä on saapunut seimelle tuntemaan sen läsnäolon ja syventymään sen todelliseen sanomaan. (enkelit vievät lahjat)

Hiljentykäämme nyt rukoukseen.

RUKOUS

Kiitos rakas Jumala
illasta kylmenevästä
Kiitos koko päivästä
ihmisistä, jotka olivat läsnä.

Kiitos isä taivainen
matkastamme tästä
ilosanomasta ihmisten
lahjasta tärkeimmästä.

Kiitos rakas Jumala
juhlasta Jeesuksen
Kiitos lahjoista ystävien
sekä muiden läheisten.

Kiitos isä taivainen,
elämäksestä tästä
Päivästä teit ikimuistaisen
tiedän että olit läsnä.

Aamen

Tervetuloa Jouluhartauteen!

3.12.2011 klo 18:30

*Paikka: Tuomiokapitulin
Tallikappeli, Ojakatu 1
90100 Oulu*

Oulun Tuomiokapitulin sisäpihalla
sijaitseva jouluseimi julkistetaan
juhlavin menoin Monitoimikeskus
Maakarin ja Yhteisöpedagogi
opiskelijoiden (Jenni Kujalan & Marja
Rajaniemen) yhdessä toteuttaman
jouluhartauden myötä.

Yhteistyössä:

*Oulun Hiippakunnan
tuomiokapituli*

Monitoimikeskus Maakari

Lisätietoja:
Marja Rajaniemi gsm: XXX-XXXXXXX
Jenni Kujala gsm: XXX-XXXXXXX

*Keski-Pohjanmaan
Ammattikorkeakoulu*

Lämpimästi Tervetuloa

Monitoimikeskus Maakaran väki, jouluiiseen toimintapäiväämme Ouluun!

Nimeni on Marja (Maikki) Rajaniemi ja olemme ystäväni Jenni Kujalan kanssa innoissamme saadessamme Maakaran toiminnallista väkeä vieraaksemme. Päivän aikana on luvassa monenlaista mukavaa tekemistä ja juodaanhan me iltapäiväkahvitkin suolaisenpalan kera.

Mitä Sinun pitää lauantaina **varata mukaasi:**

1. **Täysi vatsa**, sillä päivä tulee olemaan pitkä ja purtavaa on luvassa vasta Oulussa iltapäivän puolella.
2. **Lämpimästi ulkovaatetta**, sillä illan päättää hartaus, joka pidetään ulkona.
3. Sinun tulee olla **Monitoimikeskus Maakaran pihassa 12:45** siitä Koivusipilän pikkubussilla starttaamme Ouluun.

Itse tulen myös sinne Maakariin ja lähden samalla bussilla, Jenni on odottamassa meitä Oulun päässä. Jos tulee jotain kysyttävää, voit rohkeasti soittaa **Maikki XXX-XXXXXXX** ja **Jenni XXX-XXXXXXX**

PALAUTEKYSELY

1. Kuinka toimintapäivän järjestelyt oli hoidettu, ajankohta, tilat, kyytijärjestelyt, ruokailu?
2. Miten joulukertomuksen sanoma tuli ilmi toiminnan myötä? Kävikö se ilmi, jos ei miksi?
3. Miten kehitysvammaisten rajoitteisuus oli huomioitu erilaisissa tehtävissä? Oliko aikaa varattu sopivasti työn tekemiseen?
4. Oliko tehtävien ohjeistus ja ohjaus mielestänne selkeää? Miten ohjaus vastasi erilaisten oppijoiden tarvetta?

5. Miten tämänkaltaista toimintapäivää voisi jatkossa kehittää?

6. Terveiset toimintapäivän mahdollistaneelle Oulun hiippakunnan tuomiokapitulille ja toimintapäivän vetäjille, risuja ja ruusuja?

7. Mitä toimintapäivästä jäi parhaiten mieleen?

Kiitos vastauksistanne!